

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Role veřejné služby ve společnosti

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.

Vypracovala:
Hana Kubešová

Brno 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „Role veřejné služby ve společnosti“ jsem zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce.

Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

V Opatově dne 25. března 2012

.....

Hana Kubešová

Poděkování

Děkuji panu doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc., za odborné vedení, konzultace a užitečné rady při zpracování bakalářské práce.

Dále děkuji paní Mgr. Jiřině Horské, DiS., za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

Hana Kubešová

„Člověk žasne, co lidé nadělají, jen aby nemuseli pracovat.“

(Guillaume Apollinaire)

„Práce je obvykle dost, ale často chybí lidé, kteří by byli ochotni ji dělat.“

(Lech Przewczek)

„Na nic lidé nevynakládají tolik práce jako na to, aby donutili jiné pracovat za sebe.“

(Gabriel Laub)

„Práce je jedním z nejlepších vychovatelů charakteru.“

(Samuel Smiles)

„Každá práce, vykonávaná čestně, je užitečná a zasluhuje proto uznání.“

(Stendhal)

„Někomu jde práce od rukou, někomu jdou ruce od práce.“

(Roman Kozel)

OBSAH

ÚVOD	2
1 Sociální politika jako nástroj sociálního zabezpečení v České republice	5
1.1 Životní a existenční minimum	7
1.2 Zákon o pomoci v hmotné nouzi	9
2 Institut veřejné služby	13
3 Obec a veřejná služba	16
3.1 Veřejná služba ve Svitavách	22
3.2 Koordinátor veřejné služby	23
3.3 Organizace ve městě a veřejná služba	25
3.4 Veřejná služba a úspora finančních prostředků	27
5 Význam veřejné služby ve společnosti	31
4.1 Vyhodnocení a interpretace dat	35
4.2 Prezentace výsledků průzkumu	71
4.3 Veřejná služba nástrojem k uplatnění na trhu práce	74
ZÁVĚR	77
RESUMÉ	79
ANOTACE	80
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	81
SEZNAM PŘÍLOH	83

Úvod

Od března 2003 do prosince 2011 jsem pracovala na odboru sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu ve Svitavách na pozici sociální pracovníce a od ledna 2012 na referátu nepojistných sociálních dávek Úřadu práce České republiky, kde vykonávám stejnou profesi.

Pracuji s osobami, které jsou v evidenci uchazečů o zaměstnání, případně rodinami s dětmi, kdy příjmy rodičů nejsou dostačující k zajištění základních životních potřeb členů rodiny.

V minulosti byly výše zmíněné osoby zabezpečovány dávkami sociální péče podle zákona číslo 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů. Od 1. ledna 2007 pak příspěvkem na živobytí a doplatkem na bydlení, které jsou poskytovány podle zákona číslo 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

Výše zmíněnou pomoc občanům České republiky zaručuje Listina základních práv a svobod, podle které má každý právo získat prostředky pro své životní potřeby prací a občany, kteří toto právo nemohou bez své viny vykonávat, stát v přiměřeném rozsahu hmotně zajistí.

Klienti, kteří využívají tuto formu státní pomoci, jsou v naší evidenci již od devadesátých let minulého století, tzn., že naposledy pracovali před více jak 15 lety. Nemalé procento klientů nepracovalo nikdy. Jedná se především o dospívající potomky z rodin, které jsou dávkami zabezpečovány právě od devadesátých let dvacátého století. Tyto děti neviděly nikdy své rodiče pracovat, přesto byly vždy základní životní potřeby členů rodiny zajištěny.

Stát na sociálním zabezpečení vyplácí každý rok nemalé finanční prostředky. Někteří občané se ale nikdy nepodíleli na úhradě pojistného a trvale čerpají dávky pomoci v hmotné nouzi. Objevovaly se názory sociálních pracovníků i představitelů samospráv, že někteří příjemci dávek v hmotné nouzi **nemají zájem o práci**. Proto novela zákona číslo 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, od 1. ledna 2009 zavedla veřejnou službu.

Město Svitavy ji zavedlo již v březnu roku 2009. Jednalo se o pracovní místa v několika organizacích zřizovaných právě městem. Většina klientů našeho správního obvodu zavedení veřejné služby přijala s nelibostí a sociální pracovníce musely řešit

problém, jak motivovat klienty k nástupu do „zaměstnání“. Dle mého názoru byla později velkou motivací skutečnost, že částka existenčního minima byla stanovena výší 2 020 Kč, ze které lze základní životní potřeby zajišťovat jen po velmi krátkou dobu.

Okolí ale veřejnou službu vnímá jako součást systému pomoci hmotné nouzi, protože příjemci dávek se nepodílí na finančních odvodech státu z důvodu dlouhodobé nezaměstnanosti nebo práce beze smlouvy.

Několikaletá práce s dlouhodobě nezaměstnanými a jejich rodinami mě navedla na myšlenku věnovat se ve své bakalářské práci osobám bez zaměstnání a veřejné službě, díky které si mohou vlastní prací zvýšit dávky pomoci v hmotné nouzi, které jsou u některých jediným příjmem rodiny.

Cílem práce bude přiblížit **institut veřejné služby**. Nastínit jeho význam pro příjemce dávek pomoci v hmotné nouzi, ale také pro obce, a objasnit motivy klientů k výkonu veřejné služby či k případnému rozhodnutí ji nevykonávat.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. Úvod teoretické části je věnován sociální politice, která je znakem moderní vyspělé společnosti, a především nástrojem sociálního zabezpečení v České republice. V druhé části první kapitoly se budu zabývat zákonem o pomoci v hmotné nouzi, ve druhé kapitole pak institutem veřejné služby. Další kapitoly budou věnovány jednak vztahu mezi veřejnou službou a obcí, a pak i vztahu mezi veřejnou službou a klientem.

Praktická část bakalářské práce je věnována dvěma dotazníkovým studiím, jejich vyhodnocení a ověření stanovených hypotéz.

Práce na bakalářské práci jsem zahájila již v květnu 2011 vypracováním „Projektu bakalářské práce“. V měsíci červenci a srpnu 2011 jsem se věnovala shromažďování a obsahové analýze dostupných materiálů, zákonů a vyhlášek. Na samotné bakalářské práci jsem začala pracovat v září 2011. V následujících dvou měsících jsem provedla dvě dotazníkové studie. Začátkem roku 2012 vyhodnotila nasbírané data a učinila z nich prezentované závěry.

„Od 1. ledna 2012 se sjednocuje proces výplaty nepojistných dávek sociální ochrany. Rozhodování a administrace těchto dávek je od tohoto data prováděno jediným orgánem, kterým je Úřad práce České republiky. Sjednocením dávkových agend v rámci Sociální reformy I. dochází ke zvýšení komfortu klientů z hlediska územní dostupnosti.

Tento krok přináší možnost efektivnějšího řízení a administrace dávek i lepší kontrolovatelnost využití prostředků státu. Analytický materiál Agendy a územní působnost Úřadu práce České republiky mj. konstatoval, že sjednocení výplaty dávek přináší pozitivní změny jak pro klienty tak i správce systému.

Dostupnost služeb státu administrovaných Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky se sjednocením výplaty dávek zvyšuje. Od 1. ledna 2012 lze vyřídit veškeré služby – jak v oblasti zaměstnanosti, státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi i dávek pro osoby se zdravotním postižením na 423 kontaktních pracovištích Úřadu práce České republiky a 26 detašovaných, resp. výjezdních pracovištích Úřadu práce České republiky.“¹

V důsledku první fáze sociální reformy tedy od ledna 2012 nevykonávají veřejnou službu osoby, které jsou příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi, ale nově osoby, které jsou dlouhodobě vedeny jako uchazeči o zaměstnání na úřadu práce.

Ve své bakalářské práci se budu věnovat období od ledna 2009 do prosince 2011, tedy období před sociální reformou.

---

¹ <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/2> (01. března 2012 18:37)

Teoretická část

1 Sociální politika jako nástroj sociálního zabezpečení v České republice

„Od sociální politiky v moderní společnosti se právem očekává, že poskytne předpoklady, podmínky, impulsy a motivaci pro rozvoj každého jedince a tím i pro prosperitu celé společnosti. Sociální politika je zaměřena k tomu, co moderní teorie označuje jako „sociální kapitál“. Přitom zájem o sociálně politická témata sílí, a to nejen mezi těmi, kdož se sociální politikou profesně zabývají, ale i mezi odborníky různých odlišných profesních zájmů. V neposlední řadě sílí i zájem ze strany laické veřejnosti, neboť sociálně politická opatření jsou chťe nechtě vetkána do života a osudů nás všech. Proto samozřejmě sílí i potřeba znalostí o tomto oboru, neboť propojenost sociálních souvislostí s takřka všemi oblastmi života společnosti je a bude trvalá.“²

Objektem sociální politiky jsou jednotlivci nebo sociální skupiny, kterým jsou sociální opatření určena, na koho mají působit a vyvolávat žádoucí sociální chování. Subjektem jsou naopak ti, kdo mají schopnosti, předpoklady či prostředky k určité sociální činnosti. V současné moderní době patří k nejvýznamnějším subjektům stát, který předurčuje podobu sociální politiky ve společnosti. Dále pak zaměstnavatelé, firmy, orgány a instituce regionů a obcí, občanské organizace, církve, občané, rodiny a domácnosti. Za nástroje sociální politiky pak lze považovat sociální příjmy (dávky důchodového a nemocenského pojištění, dávky státní sociální podpory, dávky sociální pomoci a podpory v nezaměstnanosti), sociální služby (služby spojené s péčí např. o staré, nemohoucí nebo sociálně narušené občany), věcné dávky (léky, zdravotní pomůcky), úlevy a výhody poskytované určitým skupinám obyvatel (např. důchodcům, studentům).

Sociální zabezpečení jako součást sociální politiky

„Nová společnost přináší stále nová rizika a krizové situace, které mohou vyvolávat zásadní sociální změny a sociální napětí. Vždyť s průmyslovým vývojem celé lidské společnosti se podstatně mění životní podmínky každého člověka, mění se charakter a způsob pracovních podmínek a životního stylu. Člověk se v životě dostává do stále nových rizikových situací, stává se obtížnějším a často nemožným,

---

² KREBS, Vojtěch a kolektiv: *Sociální politika*. 3. přepracované vydání. Praha: Aspi, 2005. s. 11.

aby jednotlivec nesl sám důsledky sociálních rizik. Proto se prosazuje stále více jejich společenské odstraňování.

Každá vyspělá společnost se těmto otázkám věnuje a hledá možnosti, jak takovým situacím předcházet, zmírňovat je i odstraňovat. Společnost často začíná vymezením samotného pojmu sociální rizika a sociální situace. Za sociální rizika či sociální situace, sociální příhody nebo události, které jsou známé a s kterými jsou také v právu spojována práva a povinnosti, eventuelně vznik, změna a zánik těchto práv a povinností, označujeme např. nemoc, úraz, úmrtí, narození dítěte, invaliditu, přírodní katastrofu, tragické události, apod.

Ke zmírňování, překonávání sociálních událostí má pak sloužit sociální zabezpečení jako součást sociální politiky každého státu.“³

System sociálního zabezpečení v České republice

V devadesátých letech dvacátého století byla zahájena sociální reforma, která vytvořila tři samostatné systémy:

- systém sociálního pojištění,
- systém státní sociální podpory,
- systém pomoci.

Výše zmíněné systémy se od sebe liší ve třech aspektech – jakou sociální situaci řeší, jakým způsobem jsou dávky v jednotlivých systémech financovány a jakým způsobem jsou tyto systémy organizačně zabezpečeny.⁴

System sociálního pojištění – řeší sociální situace, na které se občan může předem připravit, lze je očekávat a může si na ně v průběhu svého života odkládat finanční prostředky. Do tohoto systému patří důchodové a nemocenské pojištění, které je financováno z pojistného, které platí zaměstnanci, zaměstnavatelé a osoby samostatně výdělečně činné podle zákonem stanovených podmínek.

System státní sociální podpory – řeší sociální situace, kdy je nutné podpořit především rodiny s dětmi (např. narození dítěte, péče o výchovu dětí). V současné době jsou dávky rozděleny na dávky závislé na příjmech rodiny a na dávky, které jsou

---

³ BĚLINA, M. a kolektiv: *Československé právo sociálního zabezpečení*. UK 1989 at KEJDOVÁ Miroslava a VAŇKOVÁ Zdeňka: *Právo a sociální politika*. Institut mezioborových studií Brno, 2010. s. 114.

⁴ KREBS, Vojtěch a kolektiv: *Sociální politika*. 3. přepracované vydání. Praha: Aspi, 2005. s. 15 – 18.

poskytovány bez závislosti na příjmech. Do první skupiny patří přídavek na dítě, sociální příplatek, porodné, příspěvek na bydlení. Mezi dávky nezávislé na příjmech rodiny patří dávky pěstounské péče, pohřebné.

Systém sociální pomoci – řeší situace, které není občan schopen řešit sám nebo pomocí své rodiny. Jedná se především o stavy hmotné a sociální nouze, kdy člověk nemá finanční prostředky na zajištění základních životních potřeb. Podle zákona o pomoci v hmotné nouzi může být poskytnut příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení nebo mimořádná okamžitá pomoc.

1.1 Životní a existenční minimum

Životní a existenční minimum je upraveno v zákoně číslo 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Zákon začal platit od 1. ledna 2007 a upravuje způsob posouzení, zda příjmy osob dosahují částek životního minima nebo existenčního minima. Zákon také stanovuje, které osoby jsou pro účely tohoto zákona společně posuzovány. Dále definuje pojmy jako např. byt, nezaopatřené dítě, příjem, apod.

Životní minimum

„Zákon číslo 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, stanoví životní minimum jako minimální hranici peněžních příjmů fyzických osob k zajištění základních osobních potřeb.“⁵

Kritériem pro stanovení životního minima osoby je skutečnost, zda je osoba posuzována samostatně nebo společně s jinými osobami. Za jednotlivce se považuje osoba, která není společně posuzována s jinými osobami (např. manželé, partneři, děti, jiné osoby, které společně užívají byt). V případě, že je osoba společně posuzována s jinými osobami, jsou částky životního minima odstupňovány podle pořadí osob. Pořadí osob se stanoví tak, že nejprve se posuzují osoby, které nejsou nezaopatřenými

---

⁵ ČESKO. Zákon č. 110 ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu. In: Sbirka zákonů České republiky. 2006, částka 37, s. 1300-1301. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=110/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

děťmi a poté osoby, které jsou nezaopatřenými dětmi. V každé z těchto skupin se pořadí stanoví podle věku od nejstarší po nejmladší osobu.

Částky životního minima:

- v případě jednotlivce 3 126 Kč
- v případě osoby, která je posuzována s jinými osobami
  - nejstarší osoba, která není nezaopatřeným dítětem 2 880 Kč
  - osoba od 15 let věku, která není nezaopatřeným dítětem 2 600 Kč
  - nezaopatřené dítě od 15 do 26 let věku 2 250 Kč
  - nezaopatřené dítě od 6 do 15 let věku 1 960 Kč
  - nezaopatřené dítě do 6 let věku 1 600 Kč

Příklad: Žadatelka (50 let) žije ve společné domácnosti s manželem (53 let), synem Jakubem (23 let, student vysoké školy), synem Petrem (21 let, uchazeč o zaměstnání) a dcerou Danou (10 let, žačka základní školy). Částka živobytí všech společně posuzovaných osob činí 12 290 Kč (2 600 Kč pro žadatelku, 2 880 Kč pro manžela, 2 250 Kč pro syna Jakuba, 2 600 Kč pro syna Petra, 1 960 Kč pro dceru Danu).

Existenční minimum

„Zákon číslo 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, stanoví existenční minimum jako minimální hranici příjmů osob, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití.“⁶

Částka existenčního minima osoby je stanovena částkou 2 020 Kč. Existenční minimum nelze použít u osoby invalidní ve třetím stupni, u poživatele starobního důchodu, u osoby starší 68 let a u nezaopatřeného dítěte.

---

⁶ ČESKO. Zákon č. 110 ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu. In: Sbirka zákonů České republiky. 2006, částka 37, s. 1300-1301. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=110/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

1.2 Zákon o pomoci v hmotné nouzi

„Zákon číslo 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, upravuje poskytování pomoci k zajištění základních životních podmínek fyzickým osobám, které se nacházejí v hmotné nouzi, prostřednictvím dávek pomoci hmotné nouzi.

Každý má nárok na základní sociální poradenství vedoucí k řešení hmotné nouze nebo jejímu předcházení.“⁷

Orgánem pomoci v hmotné nouzi je pověřený obecní úřad, který rozhoduje o přiznání příspěvku na živobytí, doplatku na bydlení a mimořádné okamžité pomoci a o jejich výši a provádí jejich výplatu. Tento orgán dále poskytuje informace vedoucí k řešení hmotné nouze osoby a k jejímu předcházení. Posuzuje, zda jsou cizinci žádající si o dávku neodůvodnitelnou zátěží systému a výsledky řízení písemně sděluje Ministerstvu vnitra. Spolupracuje s orgány sociálně-právní ochrany dětí, povinnými osobami, orgány činnými v trestním řízení, soudy. Poskytuje informace obcím o tom, zda a jak osoba vykonávala veřejnou službu.

Hmotná nouze

Osoba se nachází v hmotné nouzi, pokud její příjem a příjem společně posuzovaných osob po odečtení přiměřených nákladů na bydlení je nižší než částka živobytí, přičemž si tento příjem nemůže zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo jiných závažných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních podmínek je tak vážně ohroženo.

Za přiměřené náklady na bydlení se považují odůvodněné náklady na bydlení, které jsou taxativně vyjmenovány v paragrafu 34 zákona o pomoci v hmotné nouzi, nejvýše však do výše 30 procent, a v hlavním městě Praze do výše 35 procent, příjmu osoby nebo společně posuzovaných osob.

Osobou v hmotné nouzi je též osoba, jejíž příjem dosahuje sám nebo společně s příspěvkem na živobytí částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení a služby s bydlením bezprostředně spojené.

---

⁷ ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 14. března 2006 o pomoci v hmotné nouzi. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1305-1306. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=110/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Osobou v hmotné nouzi není např.:

- osoba, která není v pracovním nebo obdobném vztahu, nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena jako uchazeč o zaměstnání s výjimkou osob uvedených v § 11 odstavec 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi (např. nezaopatřené dítě, osoba dočasně práce neschopná, osoba starší 68 let, poživatel starobního důchodu, osoba invalidní ve třetím stupni, osoba pečující o osobu závislou na péči jiné osoby ve stupni II., III. a IV., osoba pobírající peněžité dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství a mateřství nebo osoba, která je rodičem celodenně, osobně a řádně pečujícím alespoň o jedno dítě, po dobu trvání nároku na rodičovský příspěvek);
- osoba, která nastoupila výkon trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby a tato skutečnost trvala po celý kalendářní měsíc;
- osoba, které se poskytuje ústavní péče v psychiatrické léčebně nebo v léčebně pro dlouhodobě nemocné déle než tři kalendářní měsíce;
- osoba, která si prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním (např. vlastní prací, řádným uplatněním nároků a pohledávek, prodejem nebo jiným využitím majetku).

Dávky pomoci v hmotné nouzi

Příspěvek na živobytí – slouží k zabezpečení základních životních potřeb osoby nebo společně posuzovaných osob. Nárok na dávku má osoba v hmotné nouzi, jestliže její příjem nebo příjem společně posuzovaných osob po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí osoby nebo společně posuzovaných osob.

Doplatek na bydlení – je určen na úhradu odůvodněných nákladů na bydlení (např. nájemné do výše cílového nájemného, pravidelné úhrady za služby bezprostředně spojené s užíváním bytu, úhrada prokazatelné nezbytné spotřeby energií – elektrické energie, plynu, případně výdaje na další druhy paliv). Nárok má osoba, jejíž příjem dosahuje sám nebo společně s příspěvkem na živobytí částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení a služby s bydlením bezprostředně spojené.

Mimořádná okamžitá pomoc – je určena osobám, které se ocitnou v takových situacích, které je nutno bezodkladně řešit. Na tuto dávku nemá osoba ze zákona nárok.

O nároku na tuto dávku rozhoduje orgán pomoci v hmotné nouzi. Zákon o pomoci v hmotné nouzi vymezuje pět dávek mimořádné okamžité pomoci:

- **mimořádná okamžitá pomoc z důvodu vážné újmy na zdraví** – může být poskytnuta osobě, která nesplňuje podmínky nároku na příspěvek na živobytí, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví. Je poskytována ve výši existenčního minima osobě, která není nezaopatřeným dítětem, a ve výši životního minima osobě, která je nezaopatřeným dítětem.
- **mimořádná okamžitá pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí** – je poskytována osobám, které postihne mimořádná událost (např. povodeň, vichřice, zemětřesení, požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie). Při stanovení výše dávky orgán pomoci v hmotné nouzi přihlíží k majetkovým poměrům a příjmové situaci osoby. Dávka může být poskytnuta až do výše patnáctinásobku částky životního minima jednotlivce (46 890 Kč).
- **mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje** – dávka poskytovaná k úhradě např. správního poplatku při ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání (např. vstupní lékařská prohlídka), jízdného v případě ztráty peněžních prostředků. Výše dávky může být stanovena až do výše jednorázového výdaje.
- **mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nezbytných nebo odůvodněných nákladů** – je poskytována na úhradu nákladů spojených s nákupem nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby a na základní vybavení domácnosti a odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte (např. školní pomůcky, poplatky v zájmových kroužcích). Součet dávek poskytnutých za tímto účelem nesmí v kalendářním roce překročit desetinásobek životního minima jednotlivce (31 260 Kč).
- **mimořádná okamžitá pomoc z důvodu ohrožení osoby sociálním vyloučením** – je poskytována např. osobě, která je propuštěna z výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby, nebo po ukončení léčby chorobných závislostí ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo zařízení pro chorobné závislosti. O tuto dávku může požádat i osoba propuštěná

ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, nebo osobě, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby. Tato dávka může být poskytnuta až do výše 1 000 Kč. Součet dávek poskytnutých v jednom kalendářním roce nesmí překročit čtyřnásobek životního minima jednotlivce (12 504 Kč).⁸

---

⁸ ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 14. března 2006 o pomoci v hmotné nouzi. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1305-1306. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=110/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

2 Institut veřejné služby

Veřejnou službu upravuje zákon číslo 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, a vznikla k 1. lednu 2009.

„Rozumí se jí pomoc obci v záležitostech, které jsou v zájmu obce, zejména při zlepšování životního prostředí v obci, udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, pomoci v oblasti kulturního rozvoje a sociální péče. Veřejná služba je vykonávána osobami v hmotné nouzi na základě písemné smlouvy uzavřené s obcí obsahující alespoň jedno místo, předmět a dobu výkonu veřejné služby obci. Za výkon veřejné služby nenáleží odměna.“⁹

Veřejně prospěšné práce

Lidé si často pletou institut veřejné služby s veřejně prospěšnými pracemi. Z tohoto důvodu považují za vhodné alespoň v krátkosti se zmínit také o tomto nástroji politiky zaměstnanosti.

Veřejně prospěšné práce jsou jedním z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (dalšími nástroji jsou např. společensky účelná pracovní místa či rekvalifikace). Jde o podporu pracovního uplatnění a zvýšení zaměstnanosti uchazečů o zaměstnání, kterým je věnována zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání (z důvodu jejich problémů s pracovním uplatněním).

Jedná se o časově omezené pracovní příležitosti zaměřené především na údržbu veřejného prostranství, úklid a údržbu veřejných budov. Může jít také o práci osobního asistenta osob se zdravotním postižením, pomocné charitativní práce.

Tato pomoc je určena pro uchazeče o zaměstnání, kteří jsou hůře uplatnitelní na trhu práce z různých důvodů (žádná nebo nízká kvalifikace, dlouhodobá nezaměstnanost, vyšší věk, zdravotní omezení). Umožňuje obnovit a získat pracovní návyky, pomáhá sociálně nepřizpůsobivým osobám integrovat se do společnosti a zapojit se do pracovního režimu.

---

⁹ ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 14. března 2006 o pomoci v hmotné nouzi. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1305-1306. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=110/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Věřejně prospěšné práce realizují úřady práce, které sepiší dohodu se zaměstnavateli o vytvoření takové činnosti. Úřady práce poskytují zaměstnavateli příspěvky na mzdové náklady, maximálně však po dobu dvanácti měsíců.¹⁰

Obecně prospěšné práce

Dalším, pro širokou veřejnost podobným termínem, jsou obecně prospěšné práce. Ačkoliv se jedná o pojem spadající do trestního práva, je institutu veřejné služby blízký a pro dokreslení problematiky se mu budu v krátkosti věnovat.

Obecně prospěšné práce jsou alternativním trestem, který ukládají soudy ve výměře od padesáti do tří sta hodin. Trest obecně prospěšných prací spočívá v povinnosti odsouzeného provést ve stanoveném rozsahu práce k obecně prospěšným účelům spočívající v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných činnostech ve prospěch obcí, nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí, které se zabývají vzděláním a vědou, kulturou, školstvím, ochranou zdraví, požární ochranou, ochranou životního prostředí, podporou a ochranou mládeže, ochranou zvířat, humanitární, sociální, charitativní, náboženskou, tělovýchovnou a sportovní činností. Práce nesmí sloužit výdělečným účelům odsouzeného.¹¹

Veřejná služba, veřejně prospěšné práce a obecně prospěšné práce ve Svitavách

- v roce 2010 bylo ve Svitavách uzavřeno koordinátorem veřejné služby 957 smluv. Ne všichni klienti k výkonu veřejné služby nastoupili nebo vykonali pouze poměrnou část doby, na kterou uzavřeli smlouvu. Za rok 2010 příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi ve Svitavách odpracovali 25 127 hodin veřejné služby.
- v roce 2010 Úřad práce ve Svitavách uzavřel 69 dohod se zaměstnavateli ze Svitav. Devět smluv bylo dotováno z finančních prostředků Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky a šedesát smluv bylo dotováno finančními prostředky Evropské unie. Úřad práce neviduje, zda se jednalo o plné nebo částečné úvazky. Dotace na jedno takto zřízené pracovní místo bylo dotováno 6 000 Kč měsíčně. (zjištěno ze statistik Úřadu práce ve Svitavách)

¹⁰ <http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/115> (10. září 2011 22:22)

¹¹ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 9. února 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 354-464. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2009&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=15>.

- Okresní soud ve Svitavách uložil několika desítkám osob trest obecně prospěšných prací. Pouze 28 osob vykonávalo tyto práce ve Svitavách a to nejčastěji ve Svitavské nemocnici a Technických službách města Svitavy. Těmto osobám bylo trestem uloženo celkem 6 260 hodin. Devíti osobám byl trest přeměněn na trest odnětí svobody, jedna osoba zemřela, osm osob ukončilo hodiny až v roce 2011. V roce 2010 byly odpracovány obecně prospěšné práce v celkovém rozsahu 2 407,5 hodiny. (zjištěno z evidence Mediační a probační služby ve Svitavách)

3 Obec a veřejná služba

Zřizovatelem veřejné služby může být kterákoliv obec v České republice. Zákon o pomoci v hmotné nouzi obcím neukládá povinnost organizovat veřejnou službu, ale dává jim tento nástroj k využití. Veřejná služba ovlivňuje život v obci a má podstatný vliv i na osobu v hmotné nouzi. Stává se tak přínosem pro obě strany. Veřejná služba je zaměřena na pomoc všem obcím na území České republiky v činnostech, které jsou v jejím zájmu. Jedná se o zlepšování životního prostředí v obci, udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, pomoc v oblasti kulturního rozvoje i sociální péče.¹²

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky provedlo v první polovině roku 2010 dotazníkové šetření týkající se veřejné služby. Vyplněný dotazník ministerstvu vrátilo 1 596 obcí, tj. cca 26 procent z celkového počtu všech obcí České republiky (6 258). V některých obcích České republiky není občan pobírající dávky pomoci v hmotné nouzi, tzn., že obec nemá koho využít k výkonu veřejné služby. Jedná se cca o 34 procent všech obcí. Analýzou vrácených dotazníků Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky získalo následující informace:

- v roce 2009 veřejnou službu využívalo celkem 637 obcí, tj. 10 procent všech obcí ČR (např. v Pardubickém kraji to bylo 17 obcí, v Jihomoravském kraji 126, Moravskoslezském 55),
- obce vytvořily v jednotlivých měsících roku 2009 od jednoho do třistačtyřiceti pracovních míst pro lidi v hmotné nouzi,
- **průměrně v celé České republice vykonávalo veřejnou službu 11 400 lidí měsíčně,**
- lidé vykonávající veřejnou službu nejčastěji podle průzkumu udržovali čistotu ulic a veřejných prostranství, sázeli a udržovali veřejnou zeleň, nebo se podíleli na pomocných pracích v nemocnicích, péči o seniory, práci v psím útulku, balili knihy v knihovnách, podíleli se na pořadatelské činnosti.¹³

---

¹² MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Obec a veřejná služba*. Praha: 2010. s. 5 - 8. Neprodejná účelová publikace.

¹³ <http://www.mpsv.cz/files/clanky/8655/21042010.pdf> (10. listopadu 2011 16:08)

Zabezpečení veřejné služby

„Obec v samostatné působnosti může organizovat veřejnou službu sama. Dále se může obrátit na různé organizace (bud' příspěvkové, nebo jiné), které v obci a jejím okolí působí, a nabídnout jim, že na ně veřejnou službu deleguje. Je také možné, že obec bude veřejnou službu organizovat sama a zároveň ji přenesse na jinou organizaci či více organizací. Rovněž je možné, aby jedna obec po dohodě s jinou obcí za tuto obec veřejnou službu organizovala.“¹⁴

V případě delegace na příspěvkovou organizaci obec zastupitelstvo obce schválí změnu zřizovací listiny této organizace. V případě delegování na jinou soukromou nebo neziskovou organizaci je nutno uzavřít smlouvu o delegaci veřejné služby, kterou schvaluje rada obce. Pokud veřejnou službu pro obec zajišťuje jiná obec, je nutné uzavřít dvě veřejnoprávní smlouvy.

K organizaci veřejné služby některé obce vytvořily pracovní pozici koordinátora veřejné služby. V některých případech byla navýšena pracovní náplň některého ze zaměstnanců obce (např. pracovníka odboru, který zajišťoval výkon veřejné správy – výplatu dávek pomoci v hmotné nouzi) nebo bylo vytvořeno zcela nové pracovní místo. Obce mohly toto pracovní místo vytvořit i v režimu institutu veřejně prospěšných prací podle zákona o zaměstnanosti a mzdové náklady tak nemusely být hrazeny z rozpočtu obcí.

Obce zabezpečující veřejnou službu mají povinnost podle zákona číslo 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, uzavřít pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo zdraví, kterou osoba v hmotné nouzi vykonávající veřejnou službu způsobí nebo jí bude způsobena. Ke krytí sjednaného pojistného může Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky obci poskytnout dotaci. O dotaci nemůže žádat organizace, na kterou bylo obcí delegováno zajištění veřejné služby. O dotaci musí požádat obec a po obdržení finančních prostředků je poskytne organizaci.

„Obec by se měla zkontaktovat s pracovníky orgánu pomoci v hmotné nouzi (sociální odbor pověřeného obecního úřadu) a zjistit, zda dávky pomoci v hmotné nouzi pobírají osoby, které mohou veřejnou službu vykonávat. Důležitá v tomto okamžiku je také sociální práce zaměstnanců orgánu pomoci v hmotné nouzi, kteří by měli své klienty informovat o možnostech veřejné služby a zjistit, zda mají zájem veřejnou

---

¹⁴ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Obec a veřejná služba*. Praha: 2010. s. 10. Neprodejná účelová publikace.

službu vykonávat. Orgán pomoci v hmotné nouzi pak může nahlásit počet takovýchto osob a tyto osoby na obec směřovat.“¹⁵

Povinnosti organizátora veřejné služby

Organizátor musí vést evidenci osob vykonávajících veřejnou službu, uděluje osobám pokyny, jakým způsobem mají vykonávat veřejnou službu, provádí jejich kontrolu, informuje orgán pomoci v hmotné nouzi o zahájení a ukončení činnosti ve veřejné službě a podává hodnotící informaci o výkonu veřejné služby.

Obec je povinna seznámit před nástupem do výkonu veřejné služby osoby v hmotné nouzi s riziky pracovní činnosti, které budou v rámci veřejné služby vykonávat, a s opatřeními na ochranu před jejich působením. O poučení je nutné vyhotovit zápis, který osoba v hmotné nouzi podepíše (příloha č. 1). Obec je povinna zajistit bezpečnost a ochranu zdraví osoby vykonávající veřejnou službu.

Dále musí být pro osoby v hmotné nouzi zajištěny ochranné a pracovní pomůcky. Ochranné pomůcky musí osoby v hmotné nouzi chránit před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví a nesmí bránit při výkonu práce. S ohledem na prostředí, kde osoby veřejnou službu vykonávají, obec s výjimkou reflexních vest a rukavic ochranné pomůcky neposkytuje. Pracovní pomůcky (např. nářadí) si zajišťuje obec sama. Tyto pomůcky jsou osobám zapůjčovány proti podpisu v den výkonu veřejné služby.¹⁶

Organizátor musí s každou osobou v hmotné nouzi uzavřít smlouvu o výkonu veřejné služby (příloha číslo 2). Smlouvy jsou uzavírány na dobu neurčitou i určitou, kdy se jedná o období jednoho kalendářního měsíce. Smlouva musí obsahovat:

- identifikaci smluvních stran (obce a osoby vykonávající veřejnou službu),
- podmínky výkonu veřejné služby (rozsah a místo výkonu veřejné služby, činnosti vykonávané v rámci veřejné služby, vybavení pracovními a ochrannými prostředky),
- doba, na kterou se smlouva uzavírá,
- rozsah pracovní doby.

---

¹⁵ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Obec a veřejná služba*. Praha: 2010. s. 9. Neprodejná účelová publikace.

¹⁶ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Obec a veřejná služba*. Praha: 2010. s. 12 - 14. Neprodejná účelová publikace.

Význam veřejné služby pro společnost - obec

Podle § 18 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, se veřejnou službou rozumí pomoc obci v záležitostech, které jsou v zájmu obce, zejména při zlepšování životního prostředí v obci, udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranstvích, pomoci v oblasti kulturního rozvoje a sociální péče.

S ohledem na výše uvedené ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi může veřejná služba přispět k rozkvětu obce a nemalým úsporám finančních prostředků v obecní kase.

Občané obce také začali jinak vnímat spoluobčany, kteří jsou na dávkách pomoci v hmotné nouzi, tzn., že jsou zajišťováni z finančních prostředků, které pracující odvedou například na daních.

Veřejná služba a klient

Klientem se rozumí podle zákona číslo 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, osoba v hmotné nouzi, respektive osoba, která je příjemcem dávek pomoci v hmotné nouzi.

„Pro účely posuzování stavu hmotné nouze se příjmy a sociální a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a sociálními a majetkovými poměry dalších osob. Okruh těchto společně posuzovaných osob se posuzuje podle zákona o životním a existenčním minimu.

Osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob při odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí, přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných závažných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.“¹⁷

V případě, že osoba splňuje zákonem stanovené podmínky, a stane se osobou v hmotné nouzi, náleží jí měsíčně se opakující dávky pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení.

---

¹⁷ ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 14. března 2006 o pomoci v hmotné nouzi. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1305-1306. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=110/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Osobou v hmotné nouzi je člověk, který je v pracovním nebo obdobném pracovním vztahu, je osobou samostatně výdělečně činnou, je veden jako uchazeč o zaměstnání nebo je osobou, u které se nezkoumá snaha zvýšit si příjem vlastní prací (osoba na rodičovské dovolené, příjemce starobního důchodu, osoba invalidní ve III. stupni, osoba pečující o osobu vyžadující péči jiné osoby, které byl přiznán minimálně II. stupeň závislosti, osoba v dočasné pracovní neschopnosti, apod.), a jehož příjem nedosahuje částek živobytí.

Až na výjimky je částka živobytí rovna životnímu minimu. Výjimkou jsou osoby, které dluží na výživném více jak trojnásobek stanovené částky výživného; osoby, které pobírají dávky pomoci déle jak šest měsíců, a v předchozím kalendářním měsíci nevykonaly veřejnou nebo dobrovolnickou službu v rozsahu alespoň dvaceti hodin. Částka živobytí těchto osob je rovna existenčnímu minimu.

Při splnění všech zákonem o pomoci v hmotné nouzi stanovených podmínek například osobě, která žije samostatně, vznikl nárok na příspěvek na živobytí ve výši životního minima, tedy 3 126 Kč.

Význam veřejné služby pro klienta

Veřejná služba může hrát v životě klienta nezanedbatelnou roli. Klient orgánu pomoci v hmotné nouzi má jen velmi málo povinností. Dochází na kontakt na úřad práce, kdy interval schůzek je odvozen od věku klienta, znamená to tedy, že se na schůzku odstaví jednou za dva až čtyři měsíce. Jednou měsíčně orgánu pomoci v hmotné nouzi doloží podklady pro posouzení nároku na dávku pomoci v hmotné nouzi (doklady o uhrazených nákladech na bydlení, přehled míst, kde si hledal zaměstnání). Samozřejmě rodiče mají povinnosti ke svým dětem – vodí je do školy, učí se s nimi, zajišťují jejich základní životní potřeby. Jenže tyto povinnosti mají i ostatní lidé, kteří chodí do zaměstnání, kde obvykle tráví minimálně osm hodin. Klienti si neumějí rozvrhnout své povinnosti a využít tak efektivně svůj čas. Většinu dne klient stráví odpočinkem, vstává v průběhu dopoledne, zajde na nákup, uklidí domácnost, případně uvaří.

Klienti pobírající dávky pomoci v hmotné nouzi jsou často na okraji společnosti, stýkají se pouze s rodinou nebo s dalšími osobami, které „jsou na dávkách“.

Veřejná služba vnese do života klienta řád, povinnosti, odpovědnost za vykonávanou práci. Většinou lidí veřejná služba změnila život. Díky dlouhodobé nezaměstnanosti člověk ztrácí pracovní návyky. Veřejná služba může pomoci klientovi udržet nebo dokonce vytvořit pracovní návyky. Rodiče často nejsou vzorem svým dětem, protože děti je nikdy neviděli pracovat. Rodiče jsou často vedeni jako uchazeči o zaměstnání někdy i více jak 15 let. Děti nemají motivaci ke studiu, protože vidí, že rodiče také nestudovali, nepracovali, a přesto jsou jejich základní životní potřeby zajištěny.

Některé rodiny žijí na pokraji společnosti v bídě. Jsou tedy často ohroženi sociálním vyloučením a setkávají se s předsudky. To, že pracují pro obec a snaží se být aktivní (pomáhají obcím v jejich záležitostech, které jsou v jejich zájmu), na ně vrhá jiné světlo. Veřejná služba tedy může přispět k vytvoření dobrých vztahů mezi příjemci dávek a ostatními občany.

Díky výkonu veřejné služby dochází i ke zvýšení částek živobytí. Práce tedy klientovi přinese vyšší dávky pomoci v hmotné nouzi. Pokud klient veřejnou službu nevykonává, náleží mu částka živobytí ve výši existenčního minima. Klientovi vykonávajícímu veřejnou službu v rozsahu 20 hodin náleží částka živobytí ve výši životního minima. Klientovi, který vykonal veřejnou službu v rozsahu 30 hodin měsíčně, náleží částka živobytí ve výši životního minima, která je navýšena o polovinu rozdílu mezi životním a existenčním minimem. Pro ukázkou uvedu příklad osoby, která je posuzována samostatně. Pokud klient veřejnou službu nevykonává, bude částka živobytí rovna existenčnímu minimu, tedy 2 020 Kč. U klienta, který vykonal veřejnou službu v rozsahu 20 hodin, bude částka živobytí rovna existenčnímu minimu, tedy 3 126 Kč. V případě, že klient vykonal v předchozím kalendářním měsíci veřejnou službu v rozsahu 30 hodin, bude částka živobytí pro jeho osobu rovna životnímu minimu, které bude navýšeno o polovinu rozdílu mezi životním a existenčním minimem, bude tedy činit 3 679 Kč.

Pokud si klient při výkonu veřejné služby plní své povinnosti, uloženou činnost vykonává dobře a bez jakýchkoliv problémů, může díky veřejné službě získat i dlouhodobé zaměstnání. Toto tvrzení je opřeno o dva případy z okruhu mých klientů. Jedná se sice o pouhé dva případy, ale institut veřejné služby se zde objevil nově v roce 2009. Můžeme tedy říci, že veřejná služba může zvýšit šance klienta na trhu práce.

3.1 Veřejná služba ve Svitavách

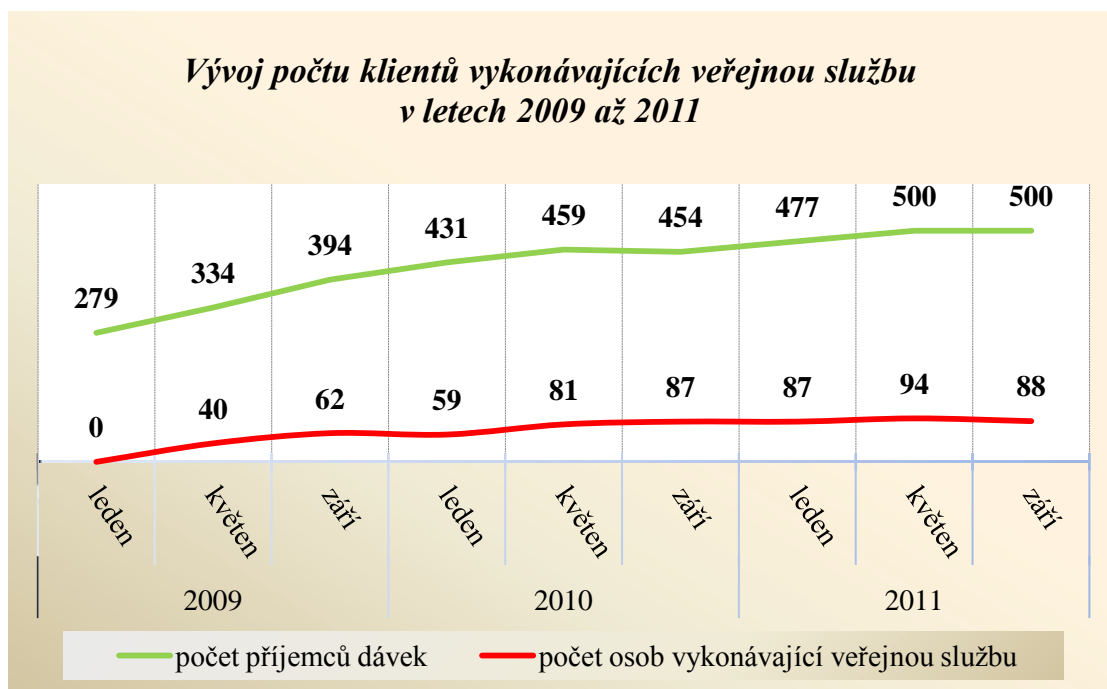
Město Svitavy bylo jedno z prvních měst v Pardubickém kraji, které veřejnou službu zřídilo a později pak poskytovalo metodickou pomoc nejen obcím svého správního obvodu ale i obcím z celé České republiky.

Veřejná služba byla v našem městě zřízena v lednu 2009, kdy začala platit novela zákona o pomoci v hmotné nouzi. Zřízení veřejné služby předcházelo mnoho schůzek zástupců orgánu pomoci v hmotné nouzi, tzn. odboru sociálních věcí, zástupců městské samosprávy a organizací zřízených městem. Dlouze se jednalo o organizacích a především pak pracovních pozicích, kde lze osoby v hmotné nouzi využít, jak zajistit jejich kontrolu, případně kdo zajistí náradí a ochranné pomůcky.

První klienti výkon veřejné služby nastoupili již v měsíci březnu 2009. Jednalo se o sedmnáct osob, které byly zaměstnány u Technických služeb města Svitavy. Náplní jejich práce byl především úklid veřejného prostranství a údržba zeleně (hrabání trávy, okopávání záhonů s květinami).

V roce 2011 veřejnou službu každý měsíc vykonávalo osmdesát až devadesát čtyři osob v šestnácti organizacích, které zřizuje město, kraj nebo neziskové organizace.

Na níže uvedeném grafu můžeme vidět vývoj počtu klientů, kteří uzavřeli smlouvu o veřejné službě:

Graf č. 1

3.2 Koordinátor veřejné služby

Před městem Svitavy stálo složité rozhodnutí, zda veřejnou službu bude zajišťovat orgán pomoci v hmotné nouzi, tedy odbor sociálních věcí, nebo bude zřízeno pracovní místo koordinátora. Po dlouhé úvaze město zřídilo místo koordinátora, který byl zaměstnán na poloviční úvazek. Při rozhodování město vzalo v úvahu i pracovní náplň osoby, která bude zajišťovat veřejnou službu.

Postavení a úkoly koordinátora veřejné služby:¹⁸

- a) vede evidenci osob vykonávajících veřejnou službu,
- b) vede evidenci docházky k výkonu veřejné služby,
- c) prostřednictvím kontaktních osob organizací koordinuje jednotlivé požadavky na výkon veřejné služby,
- d) organizuje práci osob vykonávajících veřejnou službu,
- e) administrativně zajišťuje s osobou v hmotné nouzi přípravu smlouvy o výkonu veřejné služby,
- f) před zahájením výkonu veřejné služby zajistí proškolení o bezpečnosti práce a seznámí osoby vykonávající veřejnou službu s riziky, s nimiž mohou přijít do styku,
- g) vede evidenci ochranných pomůcek,
- h) vede evidenci pracovních pomůcek,
- i) provádí dohled nad výkonem veřejné služby tak, aby přidělená práce byla vykonávána v dohodnutém rozsahu a kvalitě,
- j) informuje příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi o tom, že byl zahájen výkon veřejné služby, že byla veřejná služba ukončena a zda byla veřejná služba vykonána,
- k) podává na základě písemné žádosti úřadu práce informace o tom, zda a jak byla veřejná služba osobou vykonávána,
- l) v případě souběhu výkonu trestu vykonávaného formou obecně prospěšných prací a veřejné služby, projedná postup a termín výkonu jednotlivých činností

---

¹⁸ ŘEHOŘOVÁ, Šárka. *Závazné pokyny pro výkon veřejné služby ze dne 10. března 2009*. Svitavy, 2009. Nepublikovaná brožura. Odbor sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Svitavy.

s probační a mediační službou. Toto bude upraveno v dohodě o výkonu obecně prospěšných prací.

Program pracovního dne koordinátora

Pracovní den koordinátora veřejné služby byl velmi náročný. Jeho poměrnou část trávil v kanceláři, ale větší v terénu kontrolou osob v hmotné nouzi vykonávající veřejnou službu.

- v době od sedmi do osmi hodin koordinátor proškoloval o bezpečnosti práce. O tomto poté sepsal protokol, respektive vyplnil „Kartu osoby vykonávající veřejnou službu“ (příloha číslo 1).
- v osm hodin se v kanceláři sešly osoby, které ten den měly vykonávat veřejnou službu. Koordinátor je seznámil s prací, kterou budou vykonávat. Do „Harmonogramu osoby vykonávající veřejnou službu“ zapsal čas zahájení výkonu práce. Poté klienty poslal na místo výkonu veřejné služby ve městě.
- na místě výkonu rozdal klientům nářadí.
- v průběhu dopoledne provedl kontrolu osob vykonávajících veřejnou službu.
- v době od deseti hodin do půl dvanácté koordinátor sepisoval nové smlouvy (příloha číslo 2) nebo vyplňoval „Potvrzení o výkonu veřejné služby“ (příloha číslo 3) a „Hodnocení výkonu veřejné služby“ (příloha číslo 4).
- v odpoledních hodinách provedl koordinátor další kontroly.
- ve čtrnáct hodin vyzvedl nářadí.

Spolupráce koordinátora a sociálních pracovníků

Na odboru sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu ve Svitavách pracovalo šest sociálních pracovníků. Sociální pracovníci znají klienty ve většině případů i několik let a vědí tedy, v jakých oborech pracovali, jakého dosáhli vzdělání, případně jaká je jejich motivace k výkonu veřejné služby. To bylo důvodem úzké spolupráce mezi koordinátorem veřejné služby a sociálními pracovníky.

Koordinátor sepsal s klientem smlouvu o veřejné službě a sociální pracovníci tyto smlouvy musely zaevidovat v aplikaci, prostřednictvím které se rozhodovalo o dávkách pomoci hmotné nouzi. Dále musely tisknout formuláře, na které koordinátor potvrzoval počet odpracovaných hodin a ohodnotil odvedenou práci.

Pracovnice koordinátorovi vytipovávaly klienty pro jednotlivá pracovní místa. Jednalo se především o místa, kde bylo nutné určité vzdělání, případně praxe.

3.3 Organizace ve městě a veřejná služba

V první fázi zavedení veřejné služby ve Svitavách pracovaly osoby v hmotné nouzi pouze v Technických službách města Svitavy. Hlavním důvodem byla především nedůvěra k výše zmíněným osobám a jejich pracovní morálce. Později se na koordinátora začaly obracet i další organizace a nabídly osobám v hmotné nouzi rozmanité činnosti. Jednalo se o následující organizace:

- a) **Městské muzeum Svitavy** – zajišťuje výstavy a stálé expozice ve městě. V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - digitalizace fotoarchivu; inventarizace; pomoc při přípravě a organizování výstav.
- b) **Městská knihovna Svitavy** – organizace zajišťující provoz knihovny. V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - obalování knih; pomocné práce ve skladu knih; inventarizace.
- c) **Dům zvláštního určení s pečovatelskou službou Svitavy** – organizace zajišťující pobytové a pečovatelské služby. V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - úklid společných prostor (mytí oken a chodeb); pomocné práce na recepci (poskytování přiměřené podpory a pomoci obyvatelům); úklid komunikace a údržba zeleně v okolí Domu zvláštního určení s pečovatelskou službou.
- d) **Základní školy ve Svitavách** – zajišťují vzdělávání dětí na úrovni základního vzdělání. V pěti školách v rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - úklid chodeb, tříd a sociálního zařízení; údržba zeleně na hřišti, které je součástí základní školy; úprava a úklid školní zahrady; výkopové práce a příprava na zbudování dětského mobiliáře; pomocné práce při dokončování víceúčelového hřiště; broušení parket ve třídách; vyklízení a úklid půdních prostor.
- e) **Mateřské školy ve Svitavách** – poskytuje předškolní vzdělávání. V šesti mateřských školách v rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - úklid po malování; údržba zeleně v okolí mateřské školy; hrabání listí;

zastřihávání živých plotů; manipulace se stavebním materiálem; úklid po rekonstrukci mateřské školy.

- f) **Městský úřad Svitavy** – pověřený obecní úřad s rozšířenou působností (Svitavy a dvacet sedm obcí správního obvodu). V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - pomocné administrativní práce; úklid; pomocné práce (stěhování, údržba zeleně); úklid sociálního zařízení v době výplat sociálních dávek.
- g) **Technické služby města Svitavy** – organizace zajišťující úklid na území města. V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - úklid komunikací; úklid sněhu; úklid kontejnerových stání; údržba veřejné zeleně; údržba chodníků a cest, pletí a likvidace náletů, údržba živých plotů, údržba opuštěných hrobů a hrobů, které jsou zapsány jako kulturní památka, hrabání listí, pomocné výkopové práce při opravách zdí na hřbitově města Svitavy; pomocná síla na svozovém voze (odvoz komunálního odpadu z odpadkových košů v majetku města, odvoz nadměrného odpadu z kontejnerových stání); sběr volně ležících odpadků na volném prostranství města.
- h) **Voda a sport s.r.o. Svitavy** – organizace zajišťující provoz sportovišť ve Svitavách. V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - úklid areálu sportovišť (šaten, tribun); údržba zeleně v těchto areálech; praní dresů; čištění van na koupališti a v bazénu.
- i) **Domov na rozcestí Svitavy** – zařízení nabízející pobytové služby osobám s mentálním postižením. V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - pomocný doprovod klientů na vycházkách; dohled nad klienty při herních a výtvarných činnostech; organizace a zajištění benefičního koncertu.
- j) **LIKO a.s. Svitavy** – organizace zajišťující služby v oblasti svozu komunálního odpadu. V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - třídění odpadu na třídně plastového odpadu; úklidové práce v areálu sběrného dvora a překladiště; třídění komunálního odpadu.
- k) **Informační centrum města Svitavy** – poskytuje informace turistům ale i občanům města. V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - úklid komunikací v blízkosti informačního centra.
- l) **Azylový dům pro muže Svitavy** – zajišťuje ubytování a další sociální služby osobám bez přístřeší. V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - úklidové práce všeho druhu (vyklízení prostor, malování, úklid po malování).

- m) **Okresní soud ve Svitavách** – v rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - pomocné administrativní práce; údržba zeleně a zpevněných ploch v areálu Okresního soudu ve Svitavách.
- n) **Mateřské a rodinné centrum Krůček Svitavy** – občanské sdružení umožňující rodičům a dětem se vzájemně stýkat, vzdělávat a aktivně prožívat volný čas. V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - úklidové práce.
- o) **Charita Svitavy** – je organizací římskokatolické církve poskytující charitní pečovatelskou službu, poradenství v osobní krizi a provozuje půjčovnu kompenzačních pomůcek a dvě centra denních služeb (Centrum denních služeb pro mentálně postižené, Centrum denních služeb pro seniory). V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - pomocné práce při osobní hygieně a podávání stravy; doprovod klientů na vycházky, mše, do cukrárny; celoroční údržba zahrady, která je součástí objektu; stěhování nábytku, natírání.
- p) **Azylový dům pro matky s dětmi Svitavy** – zřizovatelem je Český červený kříž a jedná se o organizaci poskytující pomoc matkám s dětmi, které se ocitly v tíživé životní situaci. V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - úklidové práce po rekonstrukci sociálního zařízení; běžný úklid při nemožnosti matky vykonávat pravidelný úklid (rizikové těhotenství).
- q) **Střední školy ve Svitavách (Gymnázium Svitavy, Obchodní akademie a vyšší odborná škola ekonomická Svitavy)** – zajišťují vzdělávání dětí na úrovni středoškolského vzdělání. V rámci veřejné služby byly vykonávány následující úkoly - úprava školní zahrady a sportovišť po celý rok; velký úklid po rekonstrukci školy; stěhování nábytku.

3.4 Veřejná služba a úspora finančních prostředků

Vedoucí oddělení sociálních dávek na odboru sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu ve Svitavách, paní Bc. Eva Huschková, studovala v období od září 2008 do května 2011 na Univerzitě Palackého v Olomouci, filozofické fakultě, katedře sociologie a andragogiky. Bakalářskou práci věnovala veřejné službě ve Svitavách. V praktické části se snažila zjistit, jak velké úspory organizacím města, kraje nebo

neziskových organizací, zajistily osoby v hmotné nouzi při výkonu veřejné služby. Při výpočtu úspor kolegyně vycházela z minimální mzdy.

Minimální mzda

Minimální mzdu definuje ve svém § 111 zákon číslo 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Výše minimální mzdy je pak stanovena nařízením vlády číslo 567/2006 Sb., o minimální mzdě a o nejnižších úrovních zaručené mzdy, ve znění pozdějších předpisů.

Minimální mzda v současné době činí 8 000 Kč hrubého měsíčně při čtyřicetihodinovém pracovním týdnu. I z minimální mzdy je nutné odvést zdravotní pojištění¹⁹ ve výši 360 Kč a sociální pojištění²⁰ ve výši 520 Kč. V případě, že má zaměstnanec u organizace podepsané daňové příznání, zálohová daň se snižuje o slevu na dani, a zálohová daň je tak nulová. Čistá mzda po odečtu povinných odvodů dosahuje částky 7 120 Kč za měsíc.

Při svých výpočtech o úsporách organizací kolegyně vycházela z celkových výdajů organizace, které by zaplatila celkem. Náklady organizace při vyplacení minimální mzdy dosahují částky 10 754 Kč. V této částce jsou pak zahrnuty následující položky:

-	hrubá mzda	8 000 Kč
-	zdravotní pojištění	720 Kč
-	sociální pojištění	2 000 Kč
-	pojištění na pracovní úrazy	34 Kč

S ohledem na výše uvedené skutečnosti stojí organizaci hrubá hodinová mzda zaměstnance Kč 48,10.²¹

---

¹⁹ ČESKO. Zákon č. 48 ze dne 28. března 1998 o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 16, s. 1186-1264. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1997&typeLaw=zakon&What=Cislo_zakona_smlouvy.

²⁰ ČESKO. Zákon č. 589 ze 17. prosince 1992 o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 118, s. 3521-3528. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1992&typeLaw=zakon&What=Cislo_zakona_smlouvy.

²¹ ČESKO. Zákon č. 567 z 12. prosince 2006 o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 184, s. 7739-7741. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2006&typeLaw=zakon&What=Cislo_zakona_smlouvy.

Úspory finančních prostředků v jednotlivých organizacích

V níže uvedené tabulce můžeme vidět počet odpracovaných hodin a úspory jednotlivých organizací v roce 2009 a 2010:

Organizace	2009			2010		
	Počet uzavřených smluv	Počet odpracovaných hodin	Úspora organizací (Kč)	Počet uzavřených smluv	Počet odpracovaných hodin	Úspora organizací (Kč)
Technické služby	211	5 726,5	275 444	420	11 777,5	566 497
Dům s pečovatelskou službou	20	600,0	28 860	71	2 122,0	102 068
Muzeum a galerie	17	510,0	24 531	23	690,0	33 189
Městská knihovna	32	960,0	46 176	29	870,0	41 847
Informační centrum	2	60,0	2 886			
Voda a sport	52	1 558,0	74 939	43	1 246,0	59 933
Mateřské školy	25	661,0	31 794	15	450,0	21 645
Základní školy	27	738,0	35 498	58	1 706,0	82 059
Azylový dům ČČK	1	30,0	1 443	3	90,0	4 329
Městský úřad	24	722,0	34 728	53	1 550,0	74 555
Gymnázium	16	480,0	23 088	28	840,0	40 404
Obchodní akademie	14	384,0	18 471	4	120,0	5 772
LIKO	48	1 294,0	62 241	92	2 672,0	128 523
Světlanka	13	412,0	19 817	22	663,5	31 914
Azylový dům pro muže	8	240,0	11 544	8	230,0	11 063
Okresní soud	3	92,5	4 449	7	210,0	10 101
Mateřské centrum	3	90,0	4 330	8	240,0	11 545
Celkem	516	14 558,0	700 239	884	25 477,0	1 225 443

Tabulka č. 1²²

²² HUSCHKOVÁ, Eva. *Realizace veřejné služby ve Svitavách*. Olomouc, 2011. Bakalářská práce. Palackého univerzita v Olomouci, Fakulta filozofická. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Eva Klimentová Ph.D.

S ohledem na výše uvedená data můžeme říci, že osoby vykonávající veřejnou službu v období od března 2009 do prosince 2010, organizacím ve Svitavách ušetřily finanční prostředky v celkové výši 1 925 682 Kč.

Někdo by mohl ale namítnout, že práci, kterou vykonávaly osoby v hmotné nouzi v rámci veřejné služby, mohl dostat člověk v rámci řádného pracovního poměru. Důvodem, proč organizace dávají přednost při „zaměstnávání“ osobám v hmotné nouzi, je skutečnost, že v posledních několika letech dochází k zeštíhlování rozpočtů jednotlivých organizací, příspěvky od obcí na provoz jsou stále nižší. Většina organizací ve Svitavách, týká se to především těch, které zřizuje samo město, v předchozích letech musela několik svých zaměstnanců propustit.

Např. v domě s pečovatelskou službou fungovala recepce, která byla nájemníkům k dispozici dvacet čtyři hodin denně. Město nabídlo nájemníkům domu, aby si tuto službu platili sami, protože roční provoz recepce stál město téměř jeden milion korun. Nájemníci nabídku přispívat na provoz odmítli. Při úvaze o zrušení recepce dalo město na pomyslné misky vah na jednu stranu finanční prostředky vynaložené na provoz recepce a na druhou stranu pak nutnost této služby u osob vyžadující péči jiné osoby. Město finanční prostředky organizaci na provoz této služby nedalo a ona proto využila k zajištění této služby osob v hmotné nouzi. Recepce sice již nefunguje dvacet čtyři hodin denně, ale pouze v době od šesti hodin ráno do dvaceti hodin večer, přesto nájemníci řešení uvítali.

Praktická část

5 Význam veřejné služby ve společnosti

Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, jaké je povědomí občanů města Svitavy o veřejné službě a jakou roli hraje veřejná služba v životě osob pobírajících dávky pomoci v hmotné nouzi, respektive osob, které jsou dlouhodobě vedeny jako uchazeči o zaměstnání.

Hypotézy

Při stanovení hypotéz jsem vycházela z cílů práce a ze skutečností získaných studiem odborných pramenů, které se vztahují ke zkoumané problematice. Závěrem bude vyhodnoceno, zda se hypotézy potvrdily, nebo byly vyvráceny.

Hypotézy jsou rozděleny do dvou skupin. Podle toho, komu je dotazníkové šetření věnováno.

Hypotézy k dotazníkovému šetření, kde respondenty byli klienti:

Hypotéza číslo 1

Klienti vnímají výkon veřejné služby jako ponižující.

Hypotéza číslo 2

Hlavním motivem k výkonu veřejné služby je finanční bonus.

Hypotéza číslo 3

Klienti by uvítali sjednocení finančního ohodnocení výkonu veřejné služby.

Hypotéza číslo 4

Veřejná služba může klientům pomoci získat zaměstnání.

Hypotéza číslo 5

Obec by měla zajistit klientovi veřejnou službu odpovídající vzdělání.

Hypotézy k dotazníkovému šetření, kde respondenty byli občané:

Hypotéza číslo 6

Občané vědí, kdo zajišťuje veřejnou službu.

Hypotéza číslo 7

Obce by měly mít povinnost zřizovat veřejnou službu.

Hypotéza číslo 8

Občané by zvýšili rozsah veřejné služby nad zákonem stanovenou dobu.

Hypotéza číslo 9

Občané nevědí, kolik finančních prostředků ušetřili klienti organizacím ve městě výkonem veřejné služby.

Hypotéza číslo 10

Občané vědí jaké je finanční ohodnocení výkonu veřejné služby v rozsahu dvaceti hodin.

Výzkumná metoda

Jako výzkumnou metodu jsem zvolila dotazník. Dotazník patří k jedné ze základních sociologických technik sběru informací. Řadíme ho mezi metody kvantitativní, to znamená, že je zaměřen na všeobecně známý jev a umožňuje získat informace od velkého počtu respondentů ve velmi krátkém čase.

Dotazník může obsahovat všechny typy otázek – přímé, nepřímé, otevřené, polootevřené nebo uzavřené. Otázky musí být jasné, stručné, jednoznačné a především srozumitelné.

Dotazník může být doručen několika způsoby – osobně, poštou, e-mailem. Abych zajistila, že respondentům budou otázky zcela srozumitelné, rozhodla jsem se vyplňovat dotazníky s respondenty osobně.

Svůj dotazník jsem rozdělila do dvou částí. V úvodní části jsem respondenty seznámila s cíli dotazníku, se způsobem využití získaných informací, a s návodem k vyplnění dotazníku. Druhá část dotazníku obsahuje již konkrétní otázky. Jedná se o otázky uzavřené nebo polozavřené.

Při svém výzkumu jsem využila dvou dotazníků, kdy první byl vytvořen pro osoby v hmotné nouzi, to znamená, pro osoby vykonávající veřejnou službu, a druhý pro občany města Svitavy.

Otázky budou vyhodnoceny v tabulkách nebo grafech. Hypotézy budou vyhodnoceny slovně.

První dotazník byl určen **pro klienty** orgánu pomoci v hmotné nouzi (příloha číslo 5) a obsahoval následující otázky:

- Jak dlouho jste příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi?
- Jak dlouho jste v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce?
- Vykonáváte veřejnou službu?
- Je pro Vás výkon veřejné služby ponižující?
- Z jakého důvodu vykonáváte veřejnou službu?
- Stanovte pořadí důvodů, které vedou ostatní klienty k výkonu veřejné služby.
- Měla by vykonávat veřejnou službu každá osoba, která je příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi (vyjma např. osoby invalidní, osoby na rodičovské dovolené, osoby v dočasné pracovní neschopnosti, apod.)?
- Zvýšil/a byste rozsah veřejné služby?
- Měl by být sjednocen finanční bonus za výkon veřejné služby?
- Mělo by být povinností každé obce zajistit veřejnou službu pro své občany, kteří jsou příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi?
- Měla by obec zajistit veřejnou službu, která by odpovídala vzdělání klienta?
- Kolik myslíte, že osoby vykonávající veřejnou službu ušetřily finančních prostředků městu Svitavy v roce 2010? (přepočítáno na zaměstnance s minimální mzdou)

Druhý dotazník byl určen **pro občany** města Svitavy (příloha číslo 6) a obsahoval následující otázky:

- Dokážete vysvětlit pojem „veřejná služba“?
- Co znamená pojem veřejná služba?
- Pro koho je veřejná služba určena?
- Kdo zajišťuje veřejnou službu?
- Kolik osob v hmotné nouzi dle Vašeho názoru měsíčně vykonává veřejnou službu ve Svitavách?
- V kolika organizacích je veřejná služba ve Svitavách vykonávána?
- Jaká byla úspora finančních prostředků všech organizací ve Svitavách v roce 2010? (přepočítáno na zaměstnance s minimální mzdou)
- Kde jste se dozvěděl/a o veřejné službě?
- Domníváte se, že je veřejná služba přínosem pro Vaše město?

- Jakou částkou je ohodnocen výkon veřejné služby v rozsahu 20 hodin?
- Měl by se zvýšit rozsah vykonávané veřejné služby?
- Měla by vykonávat veřejnou službu každá osoba, která je příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi (vyjma např. osoby invalidní, osoby na rodičovské dovolené, osoby v dočasné pracovní neschopnosti, apod.)?
- Měla by obec zajistit veřejnou službu, která by odpovídala vzdělání klienta?
- Stanovte pořadí důvodů, které vedou klienty k výkonu veřejné služby (označte čísla 1-5, kdy číslo 1 vyjadřuje nejčastěji uváděný důvod).
- V případě, že byste ztratil/a zaměstnání a požádal/a si o dávku pomoci v hmotné nouzi, rozhodl/a byste se pro výkon veřejné služby?

V závěru praktické části bych ráda zmínila dva případy svých klientek, které díky veřejné službě získaly zaměstnání. Zde bude využito kvalifikované výzkumné metody – kazuistiky.

Charakteristika výzkumného vzorku

Dotazník určený pro osoby v hmotné nouzi jsem vyplnila s 90 klienty z celkového počtu 480 příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi. Jednalo se o náhodně vybrané klienty, kterým byly dávky pomoci v hmotné nouzi vypláceny déle jak 6 měsíců, to znamená, že výkon veřejné služby ovlivnil výši vyplácené dávky.

Dotazník určený občanům města jsem vyplnila s 90 náhodně vybranými občany, které jsem oslovila v zaměstnání, v několika dalších firmách ve Svitavách, na náměstí, u lékaře nebo například u kadeřnice nebo kosmetičky.

Všechny dotazníky byly vyplněny v průběhu měsíce října 2011.

4.1 Vyhodnocení a interpretace dat

Vyhodnocení dotazníku určeného pro klienty

Zastoupení respondentů v dotazníkovém šetření určeném pro klienty

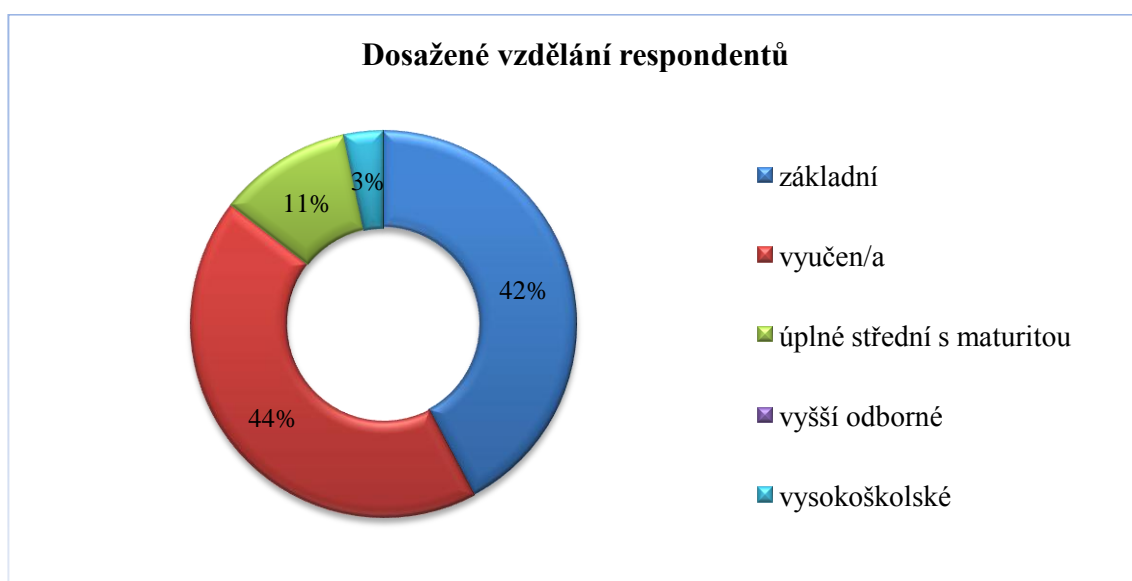
- a) pohlaví: mužské   **50 respondentů (56 %)**
                       ženské   **40 respondentů (44 %)**

b) věk

Věk	Počet respondentů
do 20 let	4
21 – 30 let	14
31 – 40 let	20
41 – 50 let	23
51 – 60 let	29

Tabulka č. 2

- c) vzdělání: základní   **38 respondentů**
                       vyučen/a   **39 respondentů**
                       úplné střední s maturitou   **10 respondentů**
                       vyšší odborné   **0 respondentů**
                       vysokoškolské   **3 respondenti**

Graf č. 2

Otázka číslo 1

Jak dlouho jste příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi?

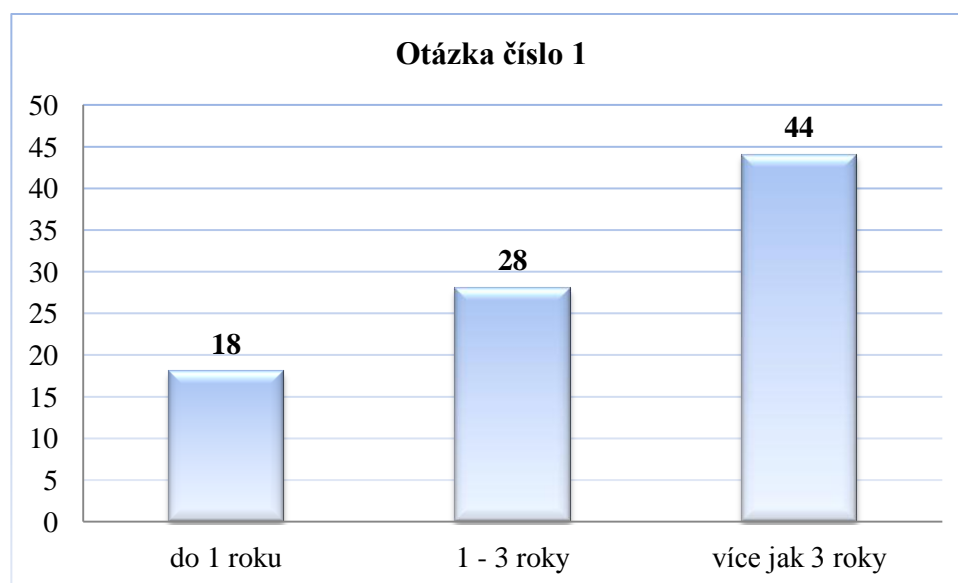
- do 1 roku
- 1 – 3 roky
- více jak 3 roky

Vyhodnocení:

Jak dlouho jste příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi?

Doba pobírání dávky	Počet respondentů
do 1 roku	18
1 – 3 roky	28
více jak 3 roky	44

Tabulka č. 3

Graf č. 3

Zjištěné údaje vypovídají o tom, že téměř 49 procent oslovených respondentů je příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi více jak tři roky. Znamená to tedy, že veřejná služba se těchto osob dotkla již v červnu 2009. V případě, že tyto osoby nenastoupily výkon veřejné služby v tomto měsíci, došlo od následujícího měsíce ke snížení částky živobytí na existenční minimum. Veřejnou službu nemusí vykonávat např. poživatel starobního důchodu, osoba uznaná invalidní, osoba pečující o dítě do 4 let věku, osoba v dočasné pracovní neschopnosti.

Otázka číslo 2

Jak dlouho jste v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce?

- do 1 roku
- 1 – 5 let
- 5 – 10 let
- více jak 10 let

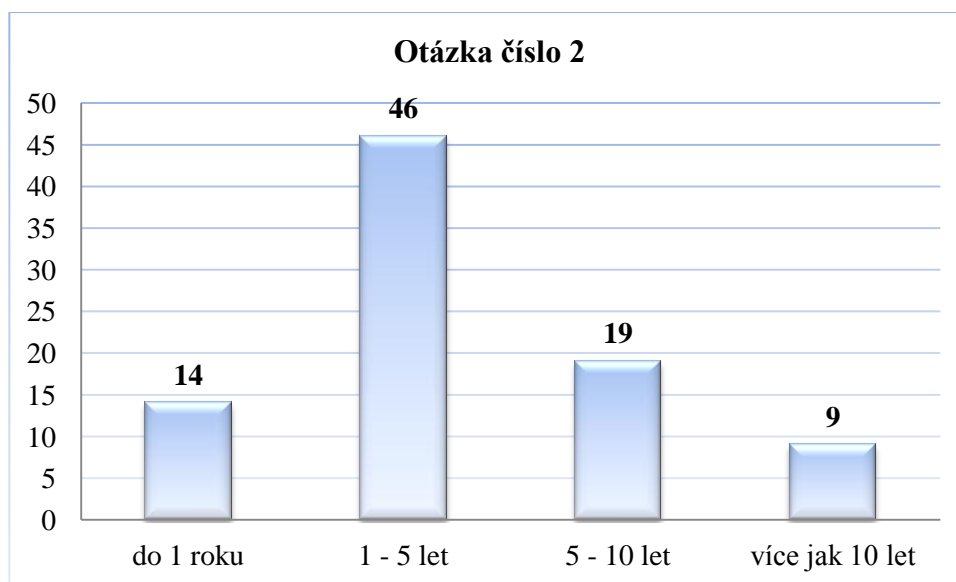
Vyhodnocení:

Jak dlouho jste v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce?

Doba pobírání dávky	Počet respondentů
do 1 roku	14
1 – 5 let	46
5 – 10 let	19
více jak 10 let	9

*2 respondenti nejsou vedeni jako uchazeči o zaměstnání

Tabulka č. 4

Graf č. 4

Více jak polovina respondentů je vedena jako uchazeč o zaměstnání na úřadu práce do jednoho roku do pěti let.

Doba evidence na úřadu práce často neodpovídá době, po kterou je klient bez zaměstnání. Nezodpovědní klienti bývají často sankčně vyřazováni z evidence

uchazečů o zaměstnání z důvodu nespolupráce. Pokud se zaevidují po uplynutí šesti měsíců nebo později, začíná se počítat doba evidence od začátku.

Dlouhodobá nezaměstnanost značně ovlivňuje vztah klienta k práci, může docházet i k zániku pracovních návyků. Dále ovlivňuje i postavení rodiny ve společnosti a její finanční zajištění.

Pro uchazeče o zaměstnání, kterým není možno zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem, jsou určeny nástroje aktivní politiky zaměstnanosti. Jedná se o veřejně prospěšné práce a společensky účelná pracovní místa. Na jejich využití se podílejí úřady práce, obce i zaměstnavatelé.

Otázka číslo 3

Vykonáváte veřejnou službu?

- ano ne

Pokud jste odpověděl/a ANO, zahájil/a jsem výkon veřejné služby

- v kalendářním měsíci před snížení částky živobytí na existenční minimum
 dříve

Pokud jste odpověděl/a NE, uveďte důvod: .....

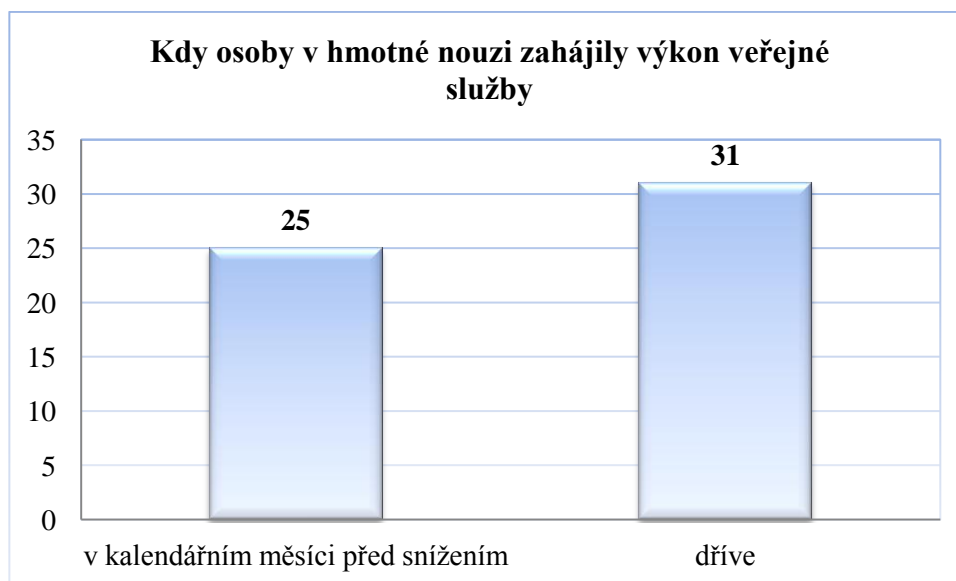
Vyhodnocení:

Vykonáváte veřejnou službu?

	Počet respondentů
ANO	56
NE	34

Tabulka č. 5

Osoby, které odpověděly ANO, zahájily výkon veřejné služby:

Graf č. 5

Osoby, které odpověděly NE, uvedly následující důvody:

Důvod, proč osoby nevykonávaly veřejnou službu	Počet respondentů
důvod neuveden	14
veřejná služba je ponižující	1
mateřská dovolená	1
péče o osobu, která vyžaduje péči jiné osoba	1
příjem z výdělečné činnosti	3
osoba uznána invalidní	1
osobní důvody	1
spory s obcí	1
zdravotní důvody	6
rekvalifikační kurz	1
blízké okolí respondenta nesmí vědět, že je příjemcem dávek	1
jiný důvod	3

Tabulka č. 6

Zjištěné údaje ukázaly, že orgánu pomoci v hmotné nouzi se podařilo ve více jak polovině případů příjemce dávek motivovat k výkonu veřejné služby dříve, než po šesti měsících pobírání dávky, kdy v případě, že osoba nenastoupila výkon, došlo ke snížení částky živobytí na existenční minimum.

Otázka číslo 4

Je pro Vás výkon veřejné služby ponižující?

ano

ne

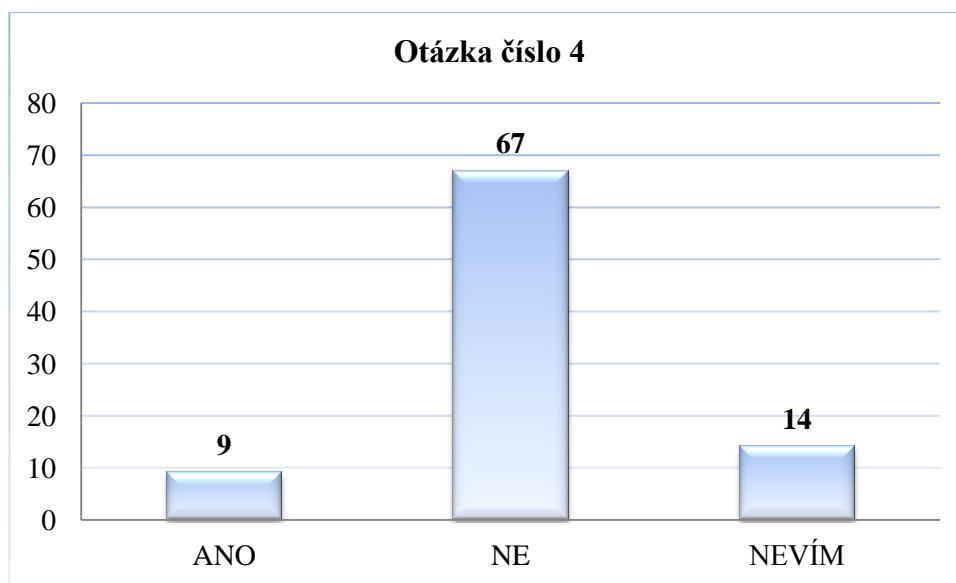
nevím

Vyhodnocení:

Je pro Vás výkon veřejné služby ponižující?

	Počet respondentů
ANO	9
NE	67
NEVÍM	14

Tabulka č. 7

Graf č. 6

Devět respondentů uvedlo, že je pro ně výkon veřejné služby ponižující. Dalším zkoumáním bylo zjištěno, že čtyři z těchto respondentů veřejnou službu nevykonávali. Znamená to tedy, že veřejná služba je pro některé příjemce dávek ponižující, přesto tato skutečnost nebyla důvodem pro to, aby výkon veřejné služby nenastoupili, a došlo tak ke snížení jejich částky živobytí.

Otázka číslo 5

Z jakého důvodu vykonáváte veřejnou službu?

- získání finančního bonusu (zvýšení dávky pomoci v hmotné nouzi)
- udržení pracovních návyků
- zlepšení vztahu mezi mnou a ostatními občany obce
- přínos společnosti, respektive obci, ve které žiji
- zvýšení šance na trhu práce
- jiný důvod, uveďte .....

Vyhodnocení:

Z jakého důvodu vykonáváte veřejnou službu?

	Počet respondentů
získání finančního bonusu	45
udržení pracovních návyků	2
zlepšení vztahu mezi klientem a ostatními občany obce	1
přínos společnosti	8
zvýšení šance na trhu práce	0

*34 respondentů neodpovědělo, protože veřejnou službu nevykonává

Tabulka č. 8

Z celkového počtu 90 respondentů 56 uvedlo v otázce číslo 3, že vykonává veřejnou službu. Z 56 respondentů celých 80 procent veřejnou službu vykonávalo z důvodu získání finančního bonusu. Výsledky tedy nepotvrdily mou hypotézu číslo 3, která říkala, že pouze pro polovinu dotázaných klientů je hlavním motivem k výkonu veřejné služby finanční bonus.

Například osobě, která je posuzována samostatně a vykonala v předcházejícím kalendářním měsíci veřejnou službu v rozsahu třiceti hodin, byla vyplacena dávka pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí ve výši 3 679 Kč. V případě, že by tato osoba veřejnou službu nevykonávala, byla by dávka vyplacena ve výši 2 020 Kč. Bonus za výkon veřejné služby tedy činil 1 659 Kč. Pro osoby, které žijí z dávek pomoci v hmotné nouzi, je tedy finanční bonus velkým přínosem do rodinné kasy.

Otázka číslo 6

Stanovte pořadí důvodů, které vedou ostatní klienty k výkonu veřejné služby (označte čísla 1-5, kdy číslo 1 vyjadřuje nejčastěji uváděný důvod).

- získání finančního bonusu (zvýšení dávky pomoci v hmotné nouzi)
- udržení pracovních návyků
- zlepšení vztahu mezi příjemci dávek a ostatními občany obce
- přínos společnosti, respektive obci, ve které klient žije
- zvýšení šance na trhu práce

Vyhodnocení:

Stanovte pořadí důvodů, které vedou ostatní klienty k výkonu veřejné služby.

	Pořadí důvodů				
	1. místo	2. místo	3. místo	4. místo	5. místo
	počet respondentů				
získání finančního bonusu	77	5	3	4	1
udržení pracovních návyků	1	20	24	22	23
zlepšení vztahu mezi klientem a ostatními občany obce	3	18	21	23	25
přínos společnosti	5	22	21	25	17
zvýšení šance na trhu práce	4	25	21	16	24

Tabulka č. 9

Téměř 80 procent respondentů uvedlo, že ostatní příjemci dávek nejčastěji vykonávali veřejnou službu z důvodu získání finančního bonusu, na druhém místě je přínos společnosti, dále pak zvýšení šance na trhu práce, čtvrtém místo zaujímá zlepšení vztahu mezi klientem a ostatními občany obce a poslední místo pak udržení pracovních návyků. S ohledem na výsledky z předchozí otázky, jsou důvody pro výkon veřejné služby pro téměř 80 procent respondentů stejné.

Otázka číslo 7

Měla by vykonávat veřejnou službu každá osoba, která je příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi (vyjma např. osoby invalidní, osoby na rodičovské dovolené, osoby v dočasné pracovní neschopnosti, apod.)?

ano

ne

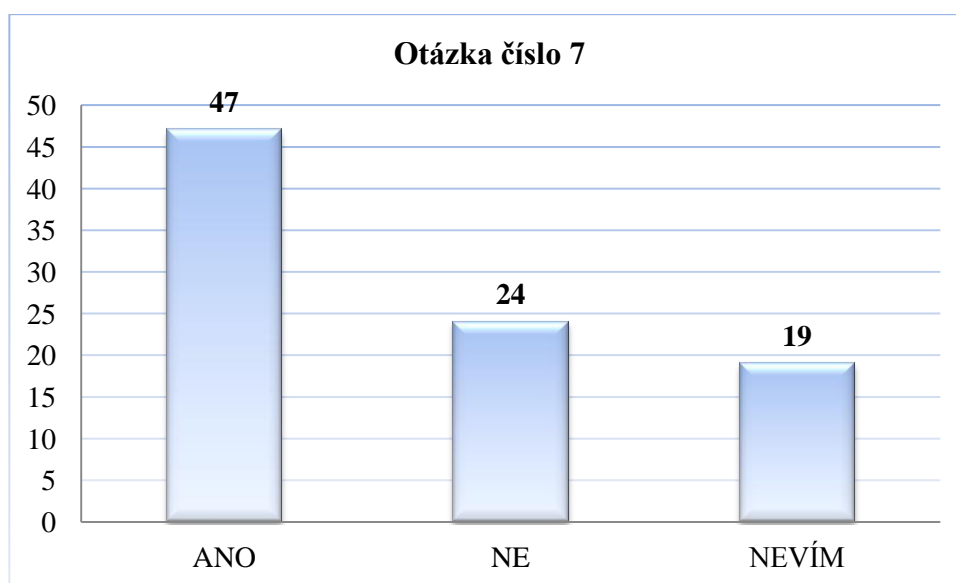
nevím

Vyhodnocení:

Měla by vykonávat veřejnou službu každá osoba, která je příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi (vyjma např. osoby invalidní, osoby na rodičovské dovolené, osoby v dočasné pracovní neschopnosti, apod.)?

	Počet respondentů
ANO	47
NE	24
NEVÍM	19

Tabulka č. 9

Graf č. 7

Více než polovina respondentů uvedla, že by mělo být povinností všech příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi, vykonávat veřejnou službu. Samozřejmě vyjma těch, kterým to neukládá zákon o pomoci v hmotné nouzi.

Otázka číslo 8

Zvýšil/a byste rozsah veřejné služby?

ano

ne

nevím

Pokud jste uvedli „ANO“, v jakém rozsahu by měla být veřejná služba klientem vykonávána v kalendářním měsíci?

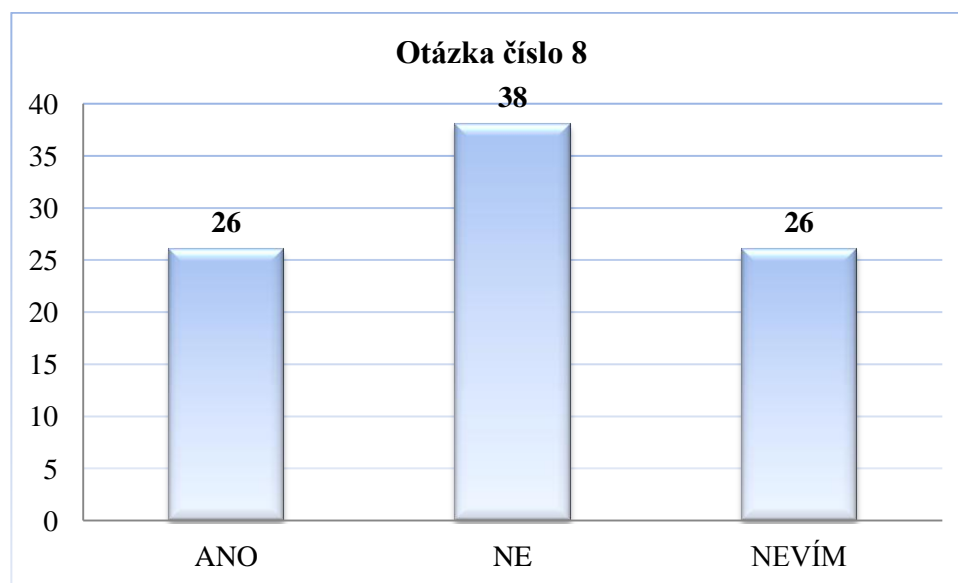
..... hodin

Vyhodnocení:

Zvýšil/a byste rozsah veřejné služby?

	Počet respondentů
ANO	26
NE	38
NEVÍM	26

Tabulka č. 10

Graf č. 8

Klienti, kteří v této otázce odpověděli ANO, dále uvedli, že rozsah veřejné služby by se měl pohybovat v rozmezí 30 až 60 hodin měsíčně. Průměrně by měly

osoby v hmotné nouzi vykonávat veřejnou službu v rozsahu 42,5 hodin měsíčně. Tato doba odpovídá týdenní pracovní době u celého pracovního úvazku.

Stejná otázka byla položena i v druhém dotazníkovém šetření, které bylo určeno občanům města Svitavy. Více jak polovina dotázaných občanů města Svitavy by zvýšilo rozsah veřejné služby, v případě osob v hmotné nouzi by rozsah zvýšilo pouze 29 procent. Rozdílný je i pohled na rozsah, kdy respondenti z řad občanů by nechali osoby v hmotné nouzi vykonávat veřejnou službu v rozsahu 78 hodin měsíčně. Většina občanů uvedla, že by veřejná služba měla být vykonávána alespoň v rozsahu poloviny pracovní doby zaměstnance s celým pracovním úvazkem.

Otázka číslo 9

Měl by být sjednocen finanční bonus za výkon veřejné služby?

ano

ne

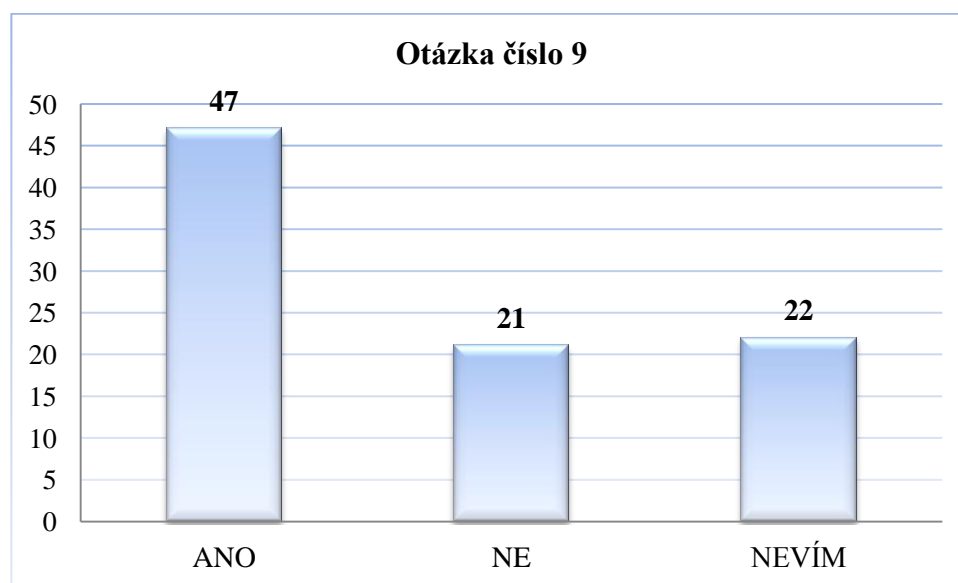
nevím

Vyhodnocení:

Měl by být sjednocen finanční bonus za výkon veřejné služby?

	Počet respondentů
ANO	47
NE	21
NEVÍM	22

Tabulka č. 11

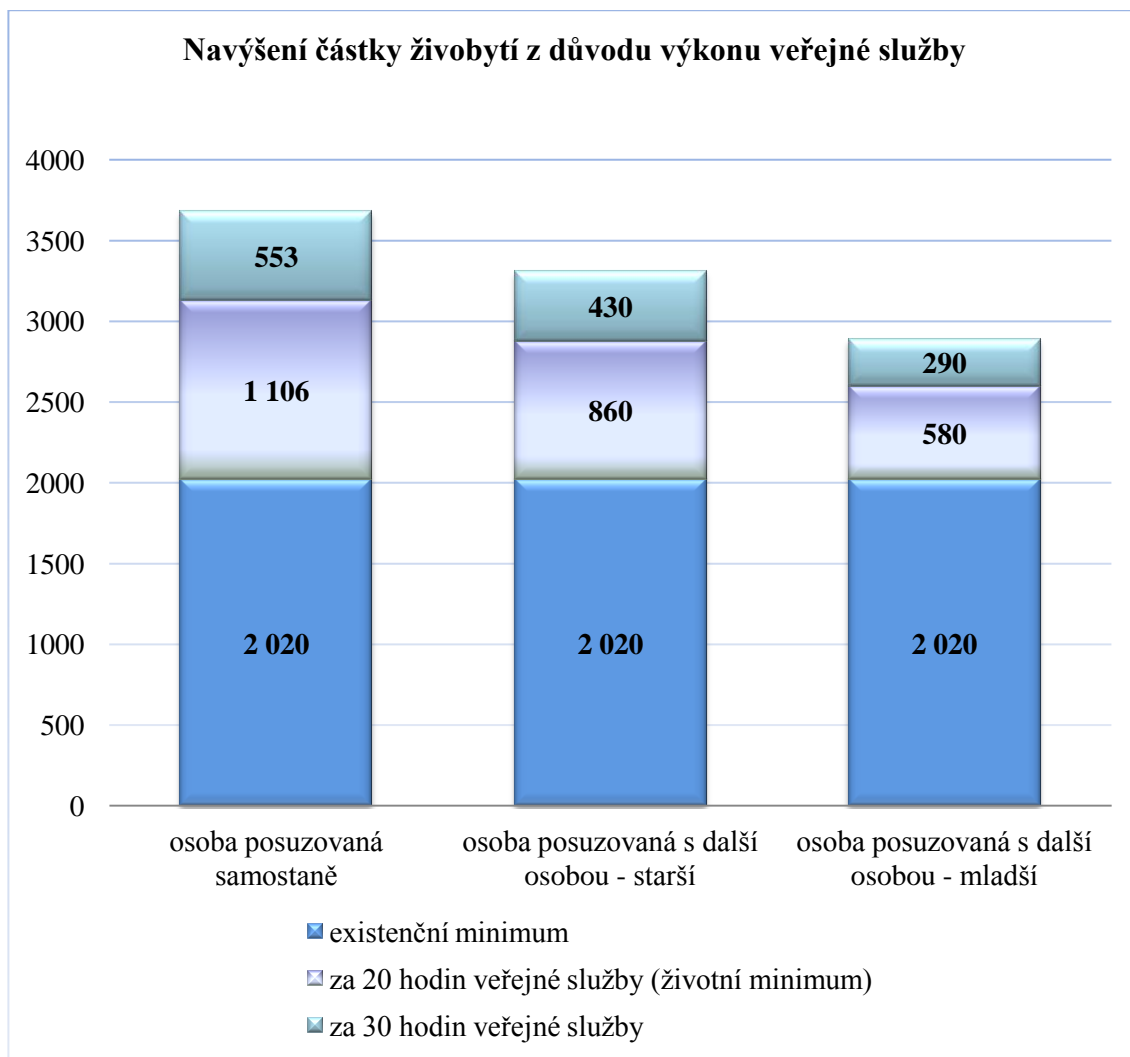

Graf č. 9

Výsledky výzkumu nepotvrdily hypotézu číslo 3, podle které by všichni klienti uvítali sjednocení finančního ohodnocení výkonu veřejné služby. Se sjednocením bonusu za výkon veřejné služby by podle výzkumu souhlasilo asi jen 52 procent respondentů.

Na grafu „Navýšení částky živobytí z důvodu výkonu veřejné služby“ je zřejmé, že finanční ohodnocení výkonu veřejné služby je rozdílné, přestože všechny osoby vykonávají stejný počet hodin, tedy dvacet nebo třicet.

Rozdílné finanční ohodnocení vnímala většina klientů jako problém. Orgán pomoci v hmotné nouzi musel často klientům vysvětlovat, proč je finanční ohodnocení rozdílné. Většina klientů není obeznámena se zákonem o životním a existenčním minimu a zákona o pomoci v hmotné nouzi, které upravují výši částky živobytí.

Graf č. 10

Otázka číslo 10

Mělo by být povinností každé obce zajistit veřejnou službu pro své občany, kteří jsou příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi?

ano

ne

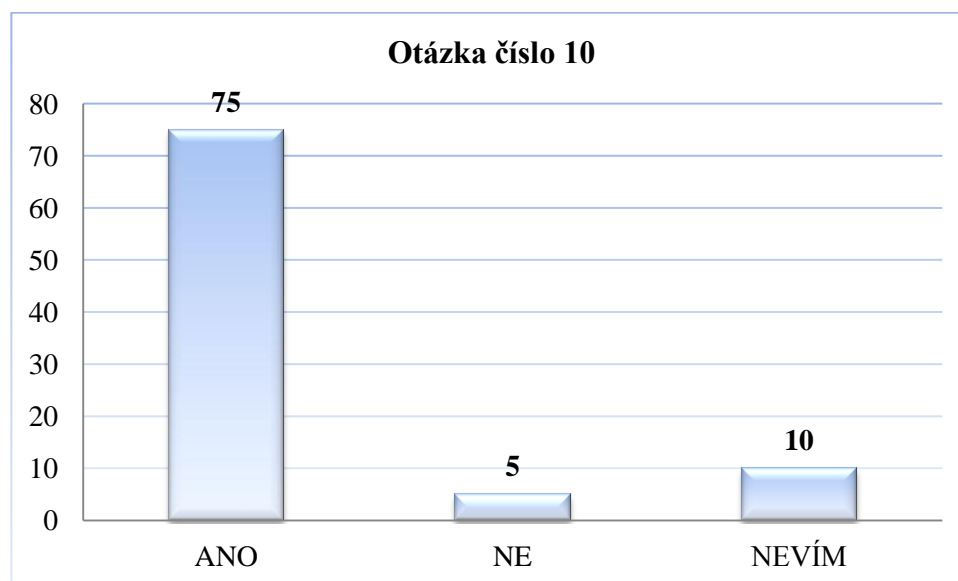
nevím

Vyhodnocení:

Mělo by být povinností každé obce zajistit veřejnou službu pro své občany, kteří jsou příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi?

	Počet respondentů
ANO	75
NE	5
NEVÍM	10

Tabulka č. 12

Graf č. 11

I ve správním obvodu města Svitavy se našly obce, které veřejnou službu nezřídily. Občané v hmotné nouzi s trvalým pobytem v těchto obcích museli za veřejnou službu dojíždět do Svitav. Obce, které veřejnou službu nezřídily, neumožnily svým občanům zvýšit si „příjem“ vlastní prací. Více jak 80 procent dotazovaných by obcím uzákonila povinnost veřejnou službu zřídít.

Otázka číslo 11

Měla by obec zajistit veřejnou službu, která by odpovídala vzdělání klienta?

ano

ne

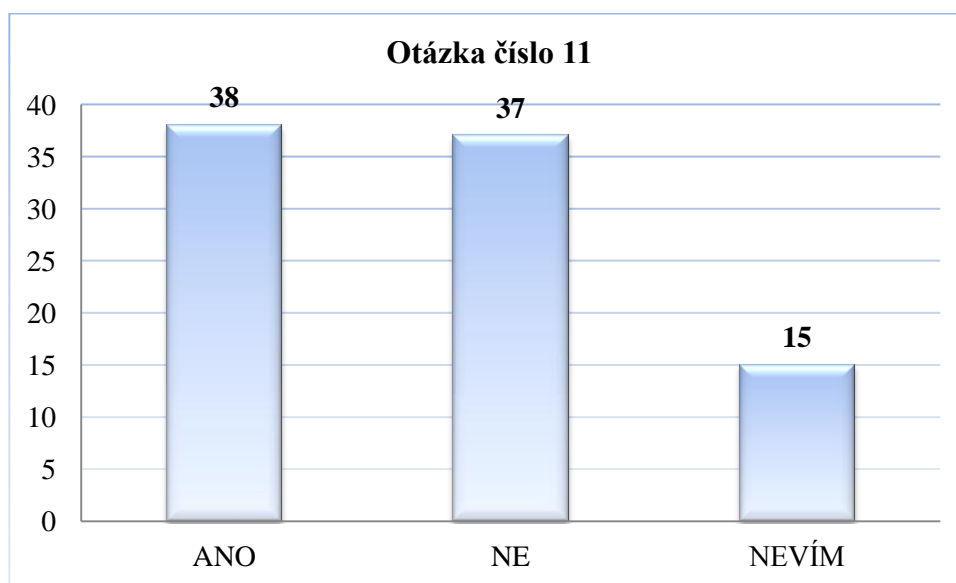
nevím

Vyhodnocení:

Měla by obec zajistit veřejnou službu, která by odpovídala vzdělání klienta?

	Počet respondentů
ANO	38
NE	37
NEVÍM	15

Tabulka č. 13

Graf č. 12

Pouze 38 respondentů uvedlo, že by měla obec klientovi zajistit veřejnou službu odpovídající vzdělání klienta. Ve Svitavách jsme se nesetkali se situací, kdy by klient odmítl vykonávat činnost, která mu byla uložena, z důvodu, že neodpovídá jeho vzdělání. Město Svitavy nabídlo svým občanům i jinou činnost než úklid veřejného prostranství. Jednalo se o několik míst na městském úřadu, u okresního soudu nebo v domě s pečovatelskou službou.

Otázka číslo 12

Kolik myslíte, že osoby vykonávající veřejnou službu ušetřily finančních prostředků městu Svitavy v roce 2010? (přepočítáno na zaměstnance s minimální mzdou)

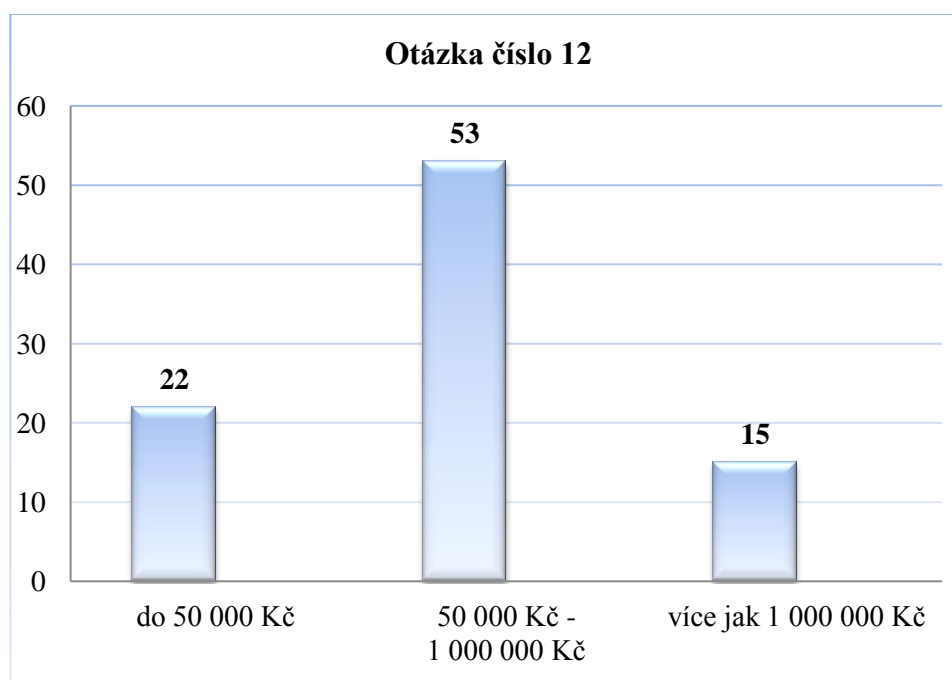
- do 50 000 Kč
- 50 000 Kč – 1 000 000 Kč
- více jak 1 000 000 Kč

Vyhodnocení:

Kolik myslíte, že osoby vykonávající veřejnou službu ušetřily finančních prostředků městu Svitavy v roce 2010? (přepočítáno na zaměstnance s minimální mzdou)

	Počet respondentů
do 50 000 Kč	22
50 000 Kč – 1 000 000 Kč	53
více jak 1 000 000 Kč	15

Tabulka č. 14

Graf č. 13

Ve Svitavách organizace díky veřejné službě ušetřily finanční prostředky ve výši 1 225 443 Kč. Správně tedy na tuto otázku odpovědělo pouze necelých 17 procent respondentů.

Vyhodnocení dotazníku určeného pro občany

Zastoupení respondentů v dotazníkovém šetření určeném pro občany

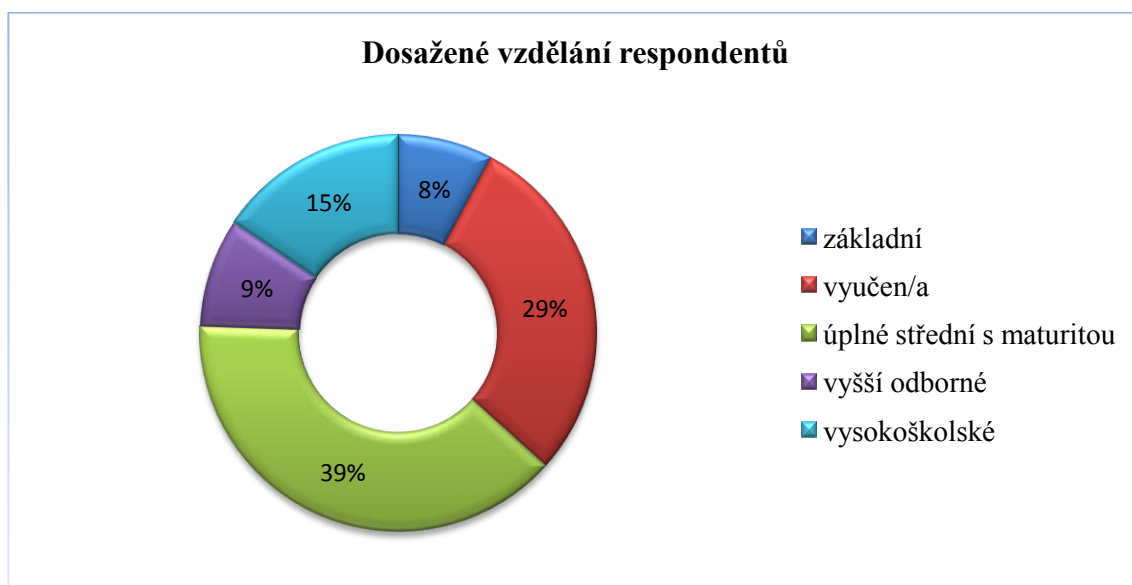
- a) pohlaví: mužské   **43 respondentů (48 %)**
                       ženské   **47 respondentů (52 %)**

b) věk

Věk	Počet respondentů
do 20 let	6
21 – 30 let	23
31 – 40 let	19
41 – 50 let	18
51 – 60 let	18
61 – 70 let	6

Tabulka č. 15

- c) vzdělání: základní   **7 respondentů**
                       vyučen/a   **26 respondentů**
                       úplné střední s maturitou   **35 respondentů**
                       vyšší odborné   **8 respondentů**
                       vysokoškolské   **14 respondentů**

Graf č. 13

Otázka číslo 1

Dokážete vysvětlit pojem „veřejná služba“?

ano

ne

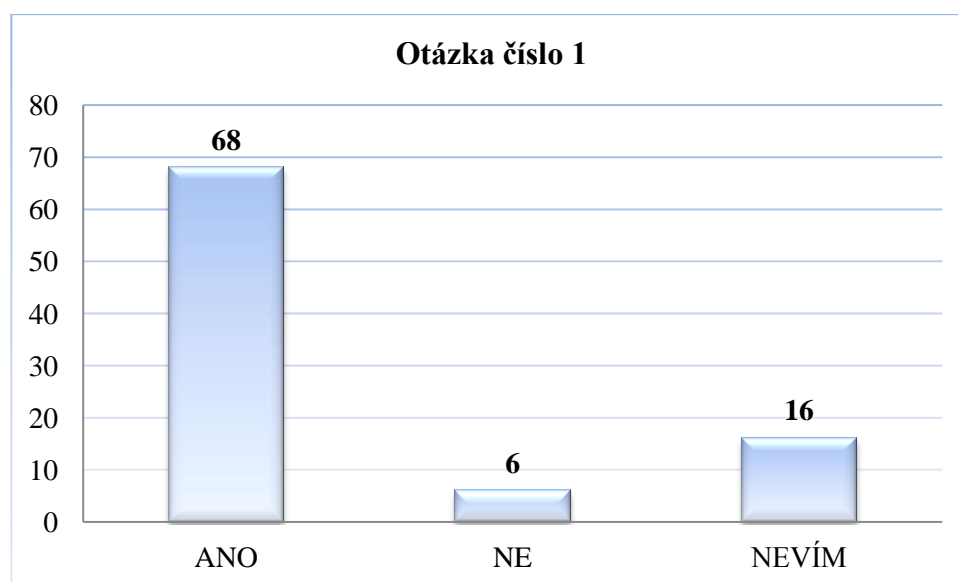
neumím

Vyhodnocení:

Dokážete vysvětlit pojem „veřejná služba“?

	Počet respondentů
ANO	68
NE	6
NEVÍM	16

Tabulka č. 16

Graf č. 14

Více jak polovina dotázaných občanů dokáže vysvětlit institut veřejné služby. Důvodem je především skutečnost, že město své občany o veřejné službě pravidelně informovalo ve Zpravodaji města. Občané zde získali informace nejen o samotném institutu veřejné služby, ale i o organizacích, kde bylo umožněno osobám v hmotné nouzi vykonávat veřejnou službu, případně jaké činnosti vykonávají.

Otázka číslo 2

Veřejná služba je

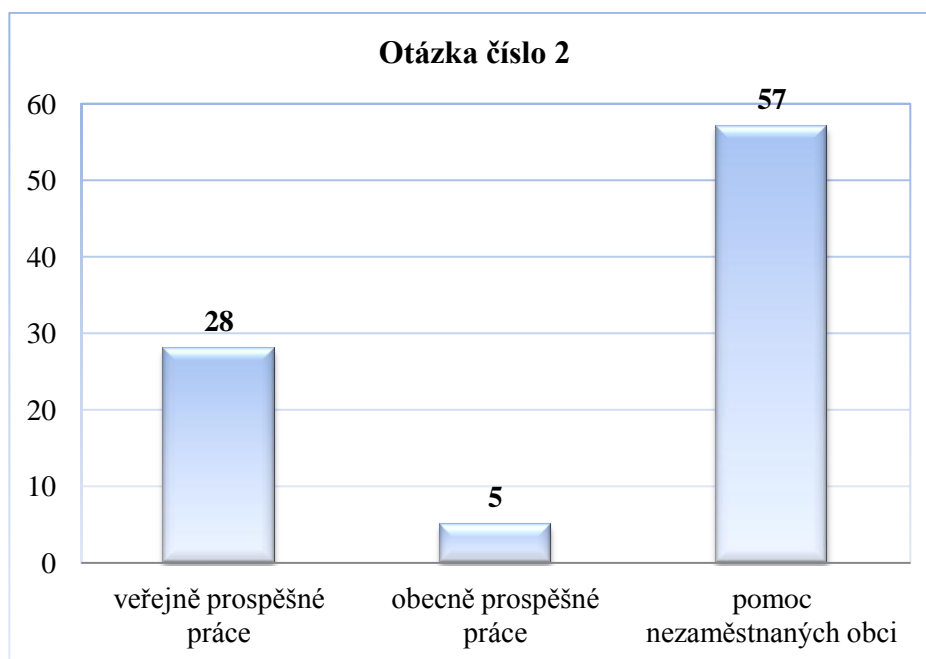
- veřejně prospěšná práce
- obecně prospěšná práce
- pomoc nezaměstnaných obci v záležitostech, které jsou v zájmu obce

Vyhodnocení:

Veřejná služba je

	Počet respondentů
veřejně prospěšná práce	28
obecně prospěšná práce	5
pomoc nezaměstnaných obci v záležitostech, které jsou v zájmu obce	57

Tabulka č. 17

Graf č. 15

Téměř 64 procent respondentů odpovědělo, že veřejná služba je pomoc nezaměstnaných obci v záležitostech, které jsou v zájmu obce. Veřejnou službu často občané ztotožňují s veřejně prospěšnými pracemi. Důvodem je zřejmě skutečnost, že se jedná o pomoc státu nezaměstnaným.

Otázka číslo 3

Pro koho je veřejná služba určena?

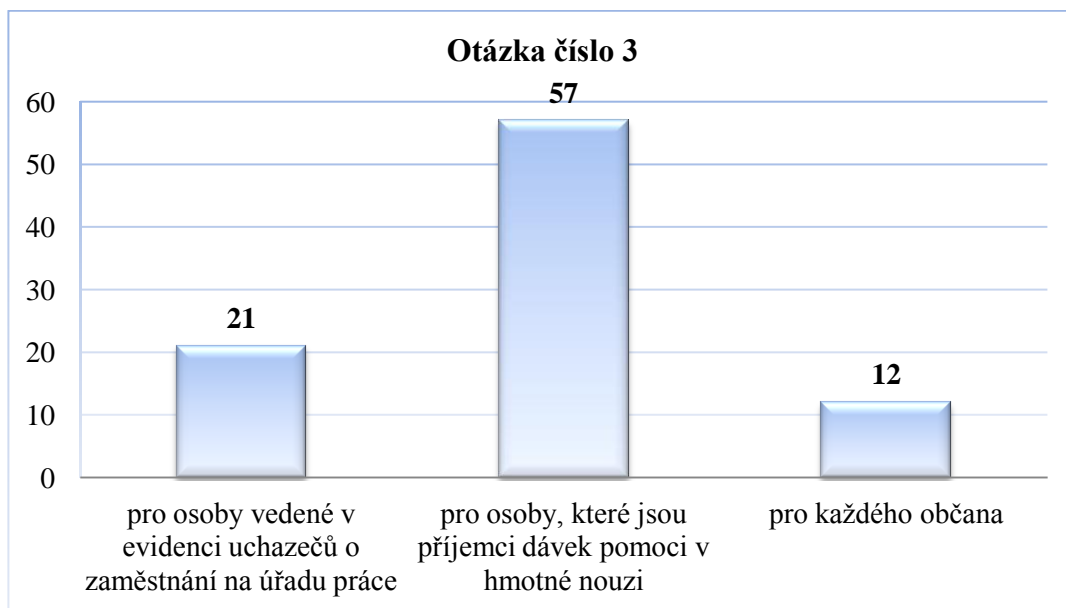
- pro osoby vedené v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce
- pro osoby, které jsou příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi
- pro každého občana obce

Vyhodnocení:

Pro koho je veřejná služba určena?

	Počet respondentů
pro osoby vedené v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce	21
pro osoby, které jsou příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi	57
pro každého občana obce	12

Tabulka č. 18

Graf č. 16

Veřejná služba je určena pro osoby, které jsou příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi. Téměř 64 procent respondentů na tuto otázku odpovědělo správně.

Otázka číslo 4

Kdo zajišťuje veřejnou službu?

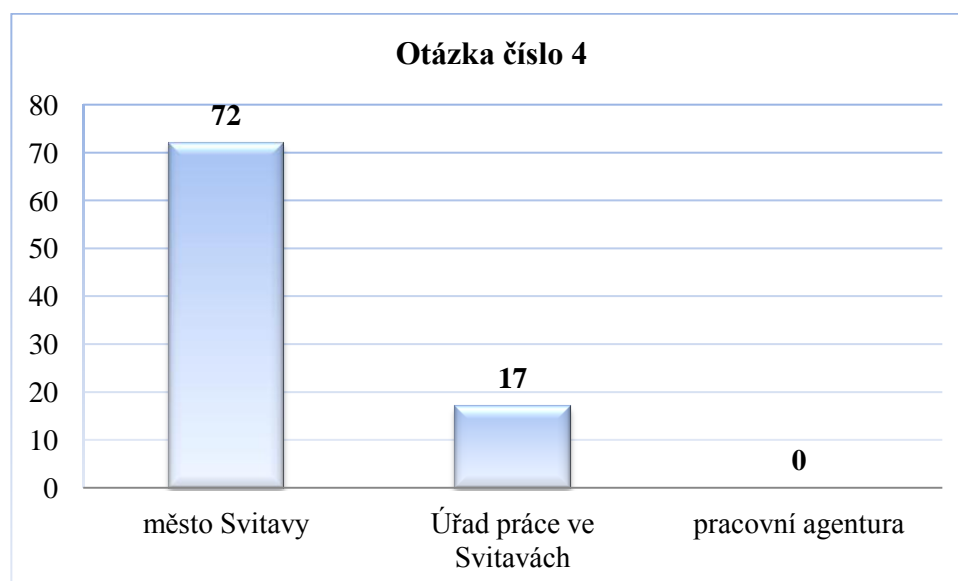
- město Svitavy
- Úřad práce ve Svitavách
- pracovní agentura

Vyhodnocení:

Kdo zajišťuje veřejnou službu?

	Počet respondentů
město Svitavy	72
Úřad práce ve Svitavách	17
pracovní agentura	0

Tabulka č. 19

Graf č. 17

Veřejnou službu zajišťuje obec. Obec může taktéž delegovat zajištění veřejné služby na příspěvkovou organizaci obce, případně na jinou organizaci, prostřednictvím veřejnoprávní smlouvy.

Otázka číslo 5

Kolik osob v hmotné nouzi dle Vašeho názoru měsíčně vykonává veřejnou službu ve Svitavách?

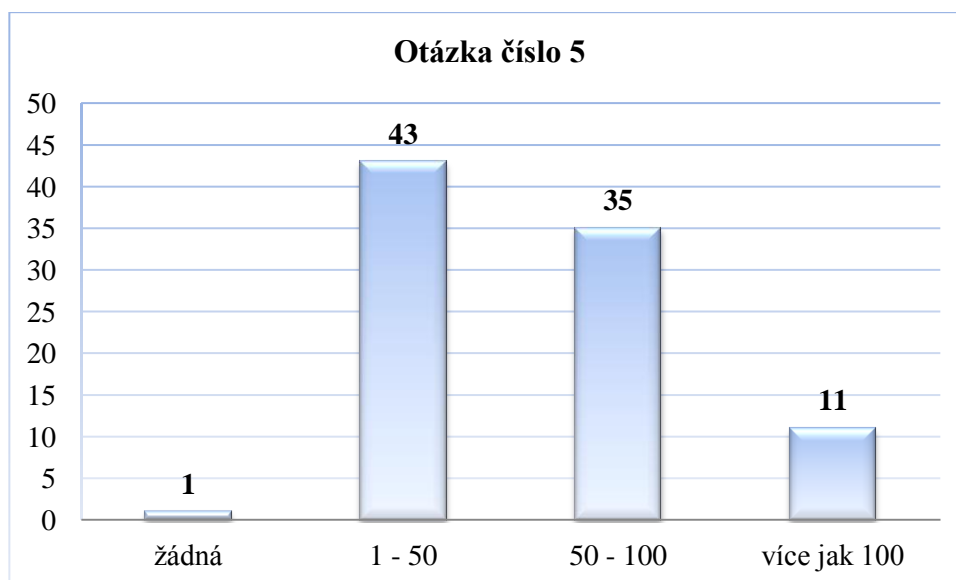
- žádná   1 – 50   51 – 100   více jak 100

Vyhodnocení:

Kolik osob v hmotné nouzi dle Vašeho názoru měsíčně vykonává veřejnou službu ve Svitavách?

	Počet respondentů
žádná	1
1 – 50	43
51 – 100	35
více jak 100	11

Tabulka č. 20

Graf č. 18

Ve Svitavách v roce 2011 vykonávalo veřejnou službu průměrně 90 klientů orgánu pomoci v hmotné nouzi. Většina dotázaných na tuto otázku odpověděla chybně.

Otázka číslo 6

V kolika organizacích je veřejná služba ve Svitavách vykonávána?

1 - 5

5 - 10

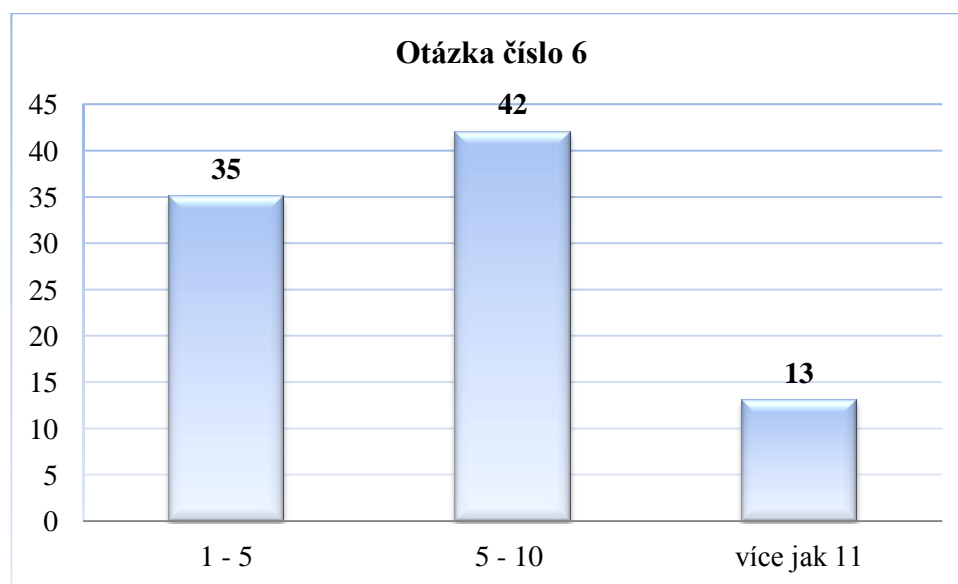
více jak 11

Vyhodnocení:

V kolika organizacích je veřejná služba ve Svitavách vykonávána?

	Počet respondentů
1 – 5	35
5 – 10	42
více jak 11	13

Tabulka č. 21

Graf č. 19

Veřejnou službu mohly osoby v hmotné nouzi ve Svitavách vykonávat v 17 organizacích. Nejednalo se vždy o organizace, které byly zřízeny městem Svitavy. S ohledem na výsledky je zřejmé, že občané netuší, kde všude je veřejná služba vykonávána. Často vnímají pouze ty osoby, které potkávají při úklidu veřejného prostranství.

Otázka číslo 7

***Jaká byla úspora finančních prostředků všech organizací ve Svitavách v roce 2010?
(přepočítáno na zaměstnance s minimální mzdou)***

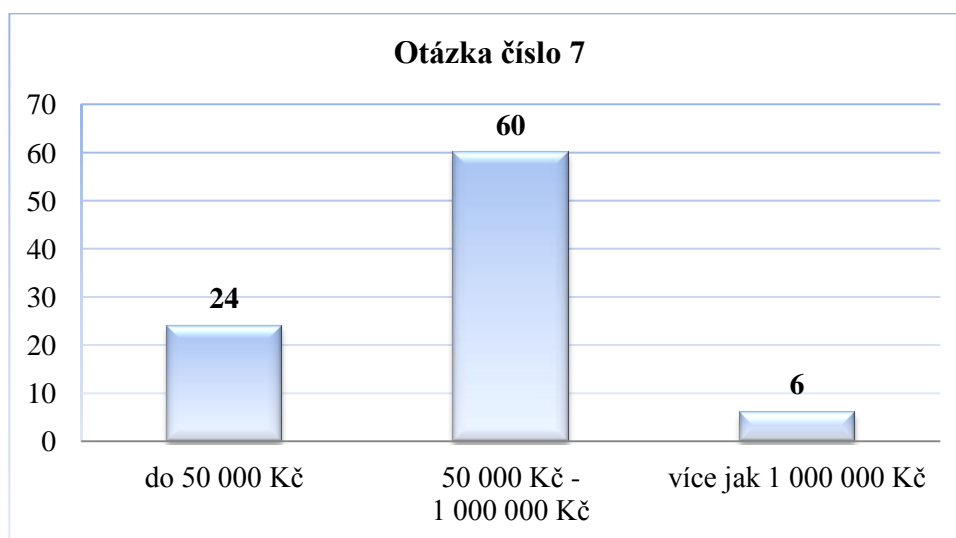
- do 50 000 Kč
- 50 000 Kč – 1 000 000 Kč
- více jak 1 000 000 Kč

Vyhodnocení:

Jaká byla úspora finančních prostředků všech organizací ve Svitavách v roce 2010?

	Počet respondentů
do 50 000 Kč	24
50 000 Kč – 1 000 000 Kč	60
více jak 1 000 000 Kč	6

Tabulka č. 22

Graf č. 20

V roce 2010 osoby vykonávající veřejnou službu ušetřily organizacím ve Svitavách více jak jeden milion korun. Jedná se o nemalé finanční prostředky, které organizace již ve svých rozpočtech neměly. Osoby vykonávající veřejnou službu umožnily poskytovat služby, které by již díky snižujícím se rozpočtům, nemohly zajišťovat.

Otázka číslo 8

Kde jste se dozvěděl/a o veřejné službě?

- v celostátním tisku   na internetu   ve zpravodaji města

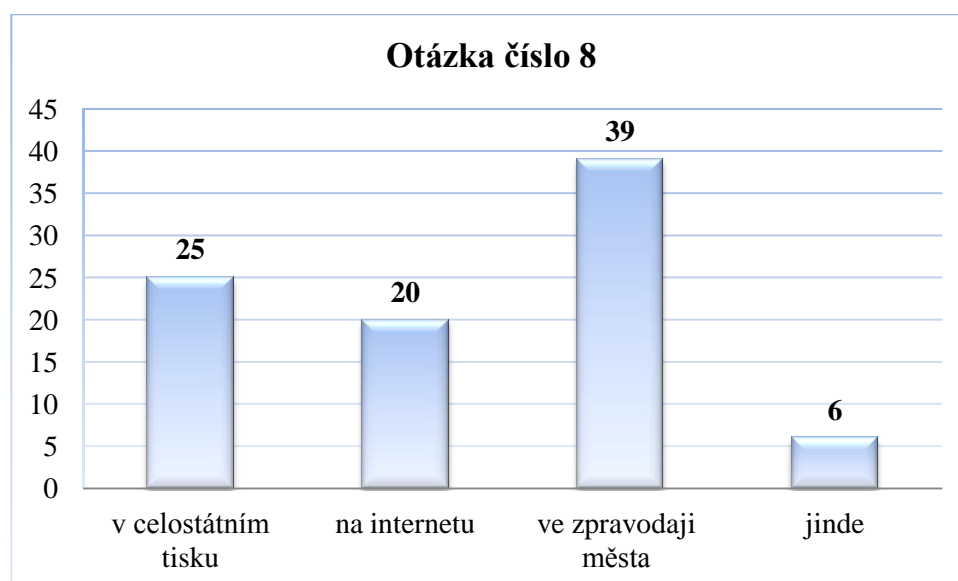
Vyhodnocení:

Kde jste se dozvěděl/a o veřejné službě?

	Počet respondentů
v celostátním tisku	25
na internetu	20
ve zpravodaji města	39

*6 respondentů uvedlo, že se o veřejné službě dozvědělo jinde

Tabulka č. 23

Graf č. 21

Pouze 43 procent dotázaných se o veřejné službě dozvědělo z radničního zpravodaje. S ohledem na skutečnost, jak často odbor sociálních věcí a zdravotnictví často přispíval do tohoto měsíčníku, věřila jsem, že zpravodaj města jako zdroj informací o veřejné službě označí více respondentů. Měsíčník jde do schránky každé rodiny ve Svitavách.

Otázka číslo 9

Domníváte se, že je veřejná služba přínosem pro Vaše město?

ano

ne

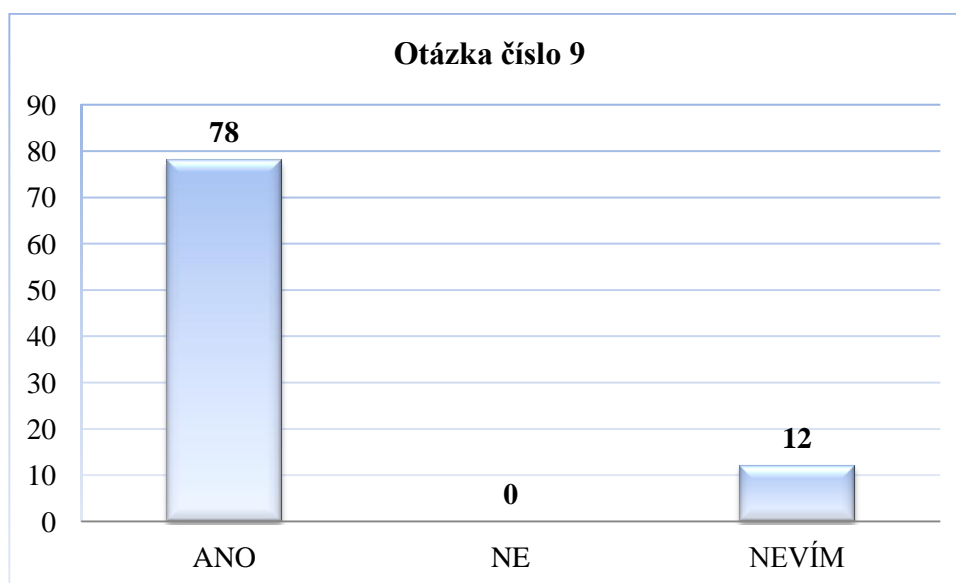
nevím

Vyhodnocení:

Domníváte se, že je veřejná služba přínosem pro Vaše město?

	Počet respondentů
ANO	78
NE	0
NEVÍM	12

Tabulka č. 24

Graf č. 22

Z 90 respondentů téměř 87 procent odpovědělo, že veřejná služba je přínosem pro město, ve kterém žijí. Lidé se často setkávají na ulici s osobami vykonávajícími veřejnou službu, např. při úklidu veřejného prostranství nebo kontejnerových stání, při hrabání trávy nebo listí, okopávání okrasných záhonů. Tato činnost může městu ušetřit nemalé finanční prostředky, které může využít jiným způsobem.

Otázka číslo 10

Jakou částkou je ohodnocen výkon veřejné služby v rozsahu 20 hodin?

- do 580 Kč
- v rozmezí od 580 Kč do 1 106 Kč
- více jak 1 106 Kč

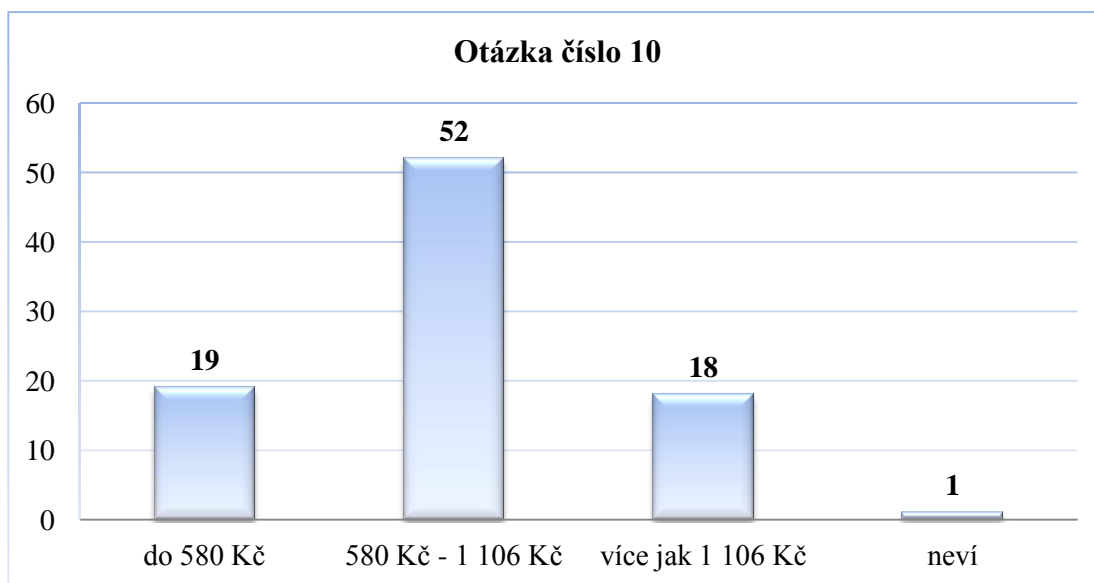
Vyhodnocení:

Jakou částkou je ohodnocen výkon veřejné služby v rozsahu 20 hodin?

	Počet respondentů
do 580 Kč	19
v rozmezí od 580 Kč do 1 106 Kč	52
více jak 1 106 Kč	18

*1 respondent odpověděl, že neví

Tabulka č. 25

Graf č. 23

Finanční bonus za výkon veřejné služby, ať už v rozsahu 20 nebo 30 hodin, se u klientů často liší. Odvíjí se totiž od skutečnosti, zda je klient posuzován samostatně či s jinou osobou. Finanční ohodnocení výkonu veřejné služby v rozsahu 20 hodin se pohybuje v rozmezí od 580 Kč do 1 106 Kč. Správně na tuto otázku odpovědělo 52 respondentů, tedy téměř 58 procent.

Otázka číslo 11

Měl by se zvýšit rozsah vykonávané veřejné služby?

ano

ne

nevím

Pokud jste uvedli „ANO“, v jakém rozsahu by měla být veřejná služba klientem vykonávána v kalendářním měsíci?

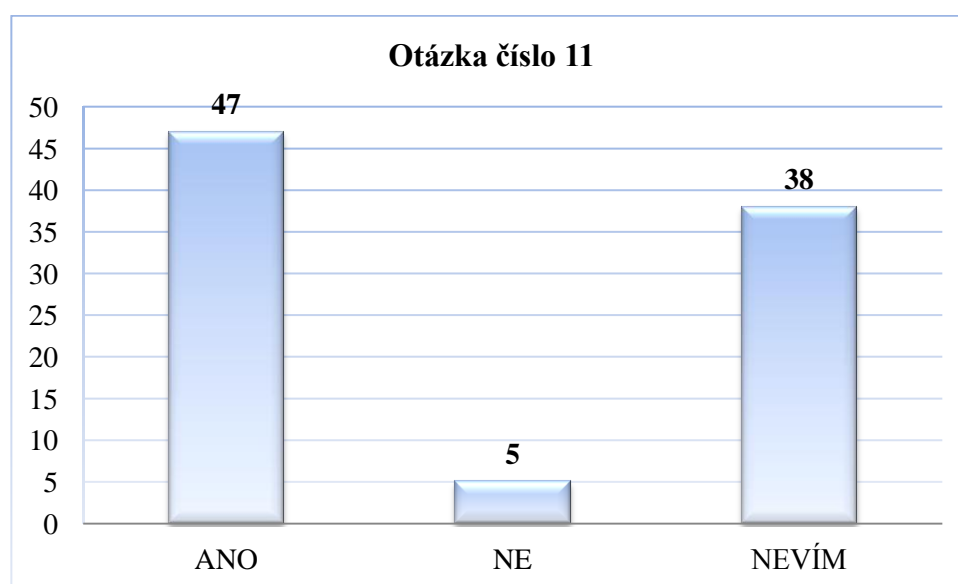
..... hodin

Vyhodnocení:

Měl by se zvýšit rozsah vykonávané veřejné služby?

	Počet respondentů
ANO	47
NE	5
NEVÍM	38

Tabulka č. 26

Graf č. 24

Občané, kteří v této otázce odpověděli ANO, dále uvedli, že rozsah veřejné služby by se měl pohybovat v rozmezí 30 až 180 hodin měsíčně. Průměrně by měly osoby v hmotné nouzi vykonávat veřejnou službu v rozsahu 78 hodin měsíčně. Jedná

se tedy o méně než polovinu měsíční pracovní doby, kterou má osoba zaměstnána na plný úvazek. S výsledky vyhodnocení této otázky bych se ztotožnila, protože osoby v hmotné nouzi by měly poměrnou část měsíce věnovat hledání zaměstnání a zajištění tak vlastní osoby nebo rodiny vlastní prací.

Otázka číslo 12

Měla by vykonávat veřejnou službu každá osoba, která je příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi (vyjma např. osoby invalidní, osoby na rodičovské dovolené, osoby v dočasné pracovní neschopnosti, apod.)?

ano

ne

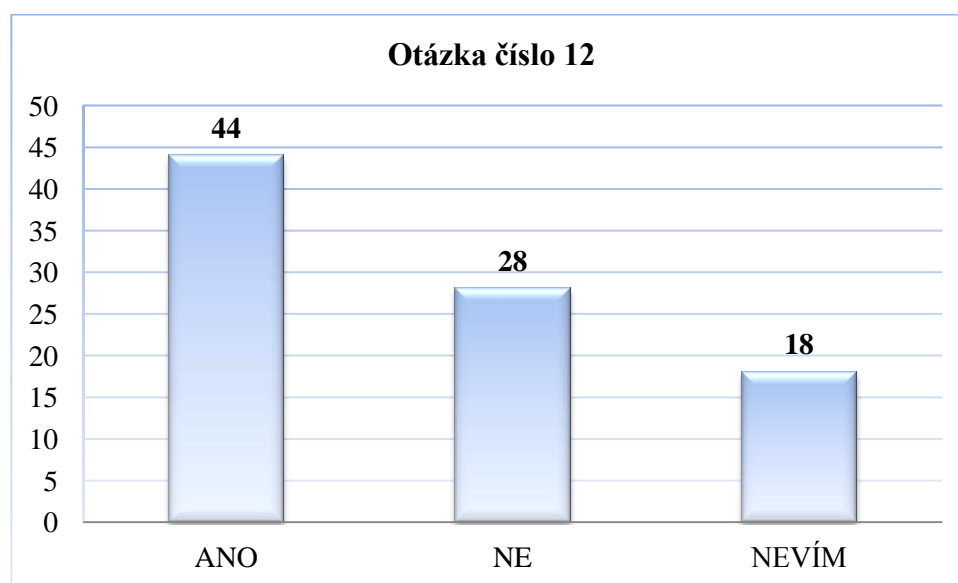
nevím

Vyhodnocení:

Měla by vykonávat veřejnou službu každá osoba, která je příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi?

	Počet respondentů
ANO	44
NE	28
NEVÍM	18

Tabulka č. 27

Graf č. 25

Téměř polovina respondentů by veřejnou službu uložila jako povinnou všem osobám, které pobírají dávky pomoci v hmotné nouzi, a jejich zdravotní stav jim umožňuje pracovat. Někteří klienti se výkonu veřejné služby vyhýbali. Těmto klientům pak byly dávky vypláceny ve výši existenčního minima, tedy ve výši 2 020 Kč. Tito klienti pak často pracovali „na černo“.

Otázka číslo 13

Měla by obec zajistit veřejnou službu, která by odpovídala vzdělání klienta?

ano

ne

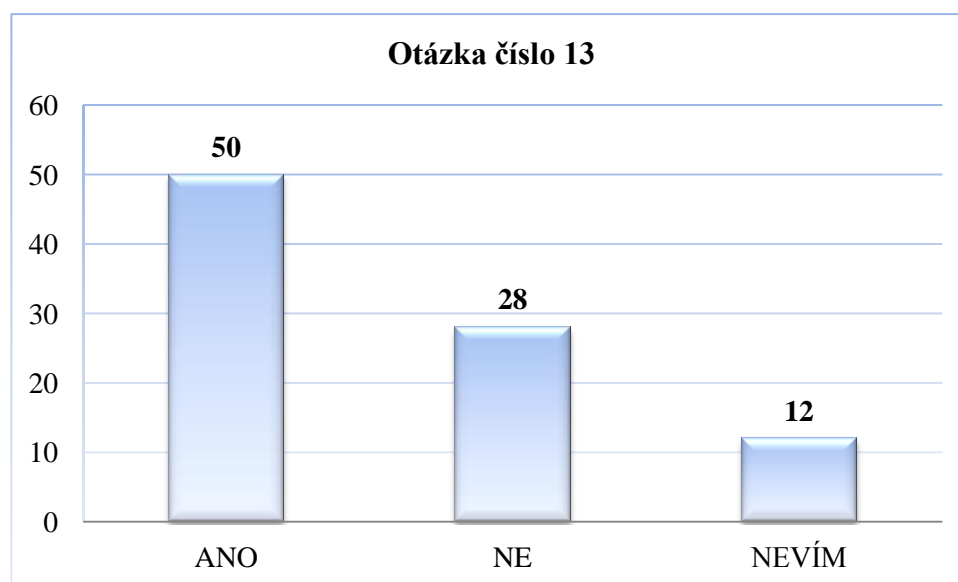
nevím

Vyhodnocení:

Měla by obec zajistit veřejnou službu, která by odpovídala vzdělání klienta?

	Počet respondentů
ANO	50
NE	28
NEVÍM	12

Tabulka č. 28

Graf č. 26

Podle zákona o pomoci v hmotné nouzi není povinností obce zřídit pro své občany veřejnou službu. Pokud se obec rozhodne veřejnou službu zřídit, je velmi problematické skloubit vzdělání klienta a činnost, kterou by při veřejné službě vykonával. Malé obce mohou svým občanům nabídnout pouze úklid veřejného prostranství, případně výpomoc s úklidem například ve škole či jiném zařízení obce. Větší města jsou již na tom o poznání lépe, protože sami zřizují několik organizací, které podnikají v různých oblastech. Více jak polovina respondentů uvedla, že by obec měla zajistit svému občanovi činnost, která by odpovídala jeho vzdělání.

Otázka číslo 14

Stanovte pořadí důvodů, které vedou klienty k výkonu veřejné služby (označte čísla 1-5, kdy číslo 1 vyjadřuje nejčastěji uváděný důvod).

- získání finančního bonusu (zvýšení dávky pomoci v hmotné nouzi)
- udržení pracovních návyků
- zlepšení vztahu mezi příjemci dávek a ostatními občany obce
- přínos společnosti, respektive obci, ve které klient žije
- zvýšení šance na trhu práce

Vyhodnocení:

Stanovte pořadí důvodů, které vedou klienty k výkonu veřejné služby.

	Pořadí důvodů				
	1. místo	2. místo	3. místo	4. místo	5. místo
	počet respondentů				
získání finančního bonusu	78	4	4	3	1
udržení pracovních návyků	3	19	35	14	19
zlepšení vztahu mezi klientem a ostatními občany obce	1	19	15	30	25
přínos společnosti	3	10	26	27	24
zvýšení šance na trhu práce	5	38	10	16	21

Tabulka č. 29

Téměř 87 procent respondentů uvedlo, že příjemci dávek nejčastěji vykonávali veřejnou službu z důvodu získání finančního bonusu, na druhém místě je zvýšení šance na trhu práce, o třetí a čtvrtou příčku se dělí udržení pracovních návyků a přínos společnosti, poslední místo pak respondenti přiřadili zlepšení vztahu mezi klientem a ostatními občany obce.

Otázka číslo 15

V případě, že byste ztratil/a zaměstnání, a požádal/a si o dávku pomoci v hmotné nouzi, rozhodl/a byste se pro výkon veřejné služby?

ano

ne

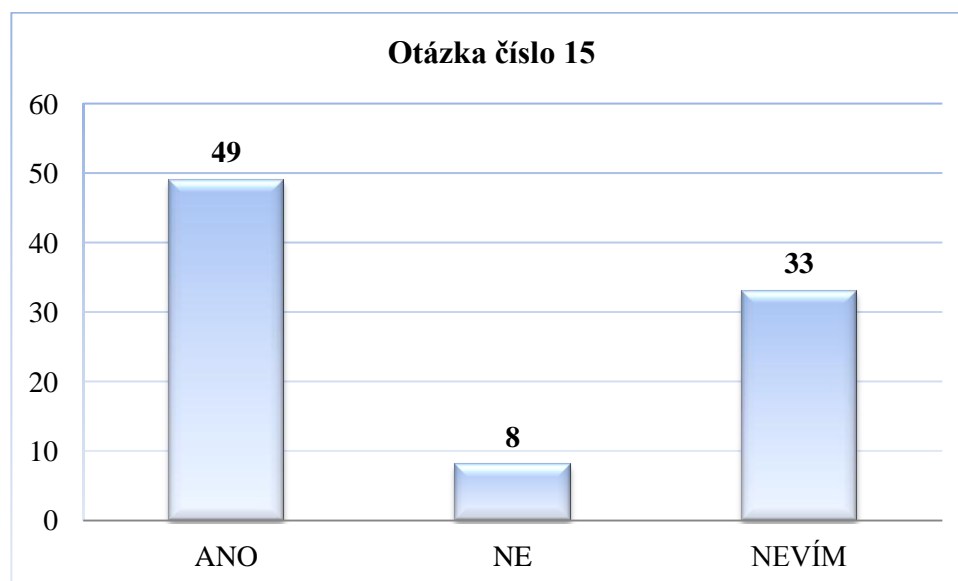
nevím

Vyhodnocení:

V případě, že byste ztratil/a zaměstnání a požádal/a si o dávku pomoci v hmotné nouzi, rozhodl/a byste se pro výkon veřejné služby?

	Počet respondentů
ANO	49
NE	8
NEVÍM	33

Tabulka č. 30

Graf č. 27

Více jak polovina respondentů v případě, že by přišla o práci a jejich základní životní potřeby byly zabezpečeny dávkami pomoci v hmotné nouzi, by výkon veřejné služby nastoupila. Pouze necelých 9 procent by výkon veřejné služby odmítlo. Ostatní respondenti nevědí, zda by výkon veřejné služby nastoupili.

Vyhodnocení hypotéz

Hypotézy k dotazníkovému šetření, kde respondenty byli klienti:

Hypotéza číslo 1: Klienti vnímají výkon veřejné služby jako ponižující.

- hypotéza se **nepotvrdila**. Někteří z klientů při nástupu výkonu veřejné služby žádali koordinátora, aby veřejnou službu nemuseli vykonávat pro Technické služby města Svitavy při úklidu veřejných komunikací a zeleně. Pouze 9 dotázaných klientů, to je 10 procent považovalo výkon veřejné služby za ponižující.

Hypotéza číslo 2: Hlavním motivem k výkonu veřejné služby je finanční bonus.

- hypotéza se **potvrdila**. Téměř 38 procent klientů z 90 dotázaných veřejnou službu nevykonávalo. Z 56 dotázaných klientů, kteří výkon veřejné služby nastoupilo, ale celých 80 procent jako důvod uvedlo finanční bonus. Z celkového počtu se jedná ale pouze o 50 procent.

Hypotéza číslo 3: Klienti by uvítali sjednocení finančního ohodnocení výkonu veřejné služby.

- hypotéza se **nepotvrdila**. Částku živobytí osoby, která je příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi, stanovuje zákon o životním a existenčním minimu. Prvním kritériem je skutečnost, zda je klient posuzován samostatně nebo s dalšími osobami, ať již dospělými nebo dětmi. Pokud je klient posuzován s dalšími osobami, je životní minimum nižší než u osoby, která je posuzována samostatně. Od částky životního minima se poté odvíjela i výše navýšení částky živobytí za výkon veřejné služby. Klienti to často vnímali jako křivdu, protože všichni vykonávali stejný počet hodin, ale finanční ohodnocení je rozdílné. Výsledky z dotazníkové studie ale ukázaly, že finanční bonus by sjednotilo pouze 47 klientů, to je pouze 52 procent dotázaných.

Hypotéza číslo 4: Veřejná služba může klientům pomoci získat zaměstnání.

- hypotéza se **potvrdila**. V roce 2011 byl dvěma osobám, které dlouhodobě vykonávaly veřejnou službu v základní škole, nabídnut pracovní poměr na plný

úvazek. Podle ředitelky školy byla důvodem nabídky pracovního poměru především dobrá pracovní morálka a nasazení klientů při výkonu veřejné služby. Blíže se zmíněným případům budu věnovat v závěru praktické části.

Hypotéza číslo 5: Obec by měla zajistit klientovi veřejnou službu odpovídající vzdělání.

- hypotéza se **nepotvrdila**. Pouze 38 respondentů, to je 42 procent dotázaných, uvedlo, že by obec měla mít povinnost svému občanovi zajistit při výkonu veřejné služby činnost, která odpovídá jeho vzdělání. Výsledky zřejmě ovlivnila skutečnost, že městu Svitavy se podařilo zajistit veřejnou službu po téměř 100 osob. Velká část klientů zajišťovala pořádek na veřejném prostranství a zeleni, na hřbitově či u kontejnerových stání, osoby s vyšším vzděláním pak veřejnou službu vykonávaly na městském úřadu, na úřadu práce či u okresního soudu.

Hypotézy k dotazníkovému šetření, kde respondenty byli občané:

Hypotéza číslo 6: Občané vědí, kdo zajišťuje veřejnou službu.

- hypotéza se **potvrdila**. Celých 81 procent dotázaných respondentů ví, že veřejnou službu zajišťuje město Svitavy, respektive jeho pracovník – koordinátor veřejné služby. Město Svitavy velmi často informovalo své občany v radničním zpravodaji.

Hypotéza číslo 7: Obce by měly mít povinnost zřizovat veřejnou službu.

- hypotéza se **nepotvrdila**. Pouze 55 procent respondentů uvedlo, že by obec měla mít povinnost zajistit příjemcům dávek pomoci v hmotné nouzi činnost v rámci veřejné služby, která by odpovídala jejich vzdělání. Ve Svitavách se podařilo zajistit nemálo pracovních míst v kanceláři např. městského úřadu, městské knihovně nebo u okresního soudu.

Hypotéza číslo 8: Občané by zvýšili rozsah veřejné služby nad zákonem stanovenou dobu.

- hypotéza se **nepotvrdila**. Pouze 47 respondentů bylo pro zvýšení rozsahu veřejné služby. Podle zákona o pomoci v hmotné nouzi, aby u klienta nedošlo

ke snížení částky živobytí na existenční minimum, musel vykonat veřejnou službu alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně. Podle respondentů by se rozsah veřejné služby měl zvýšit na 78 hodin, to je téměř polovina pracovní doby, kterou má stanovenou zaměstnanec s plným pracovním poměrem. Pro srovnání osoby vykonávající veřejnou službu by rozsah veřejné služby zvýšily maximálně na 42,5 hodin.

Hypotéza číslo 9: Občané nevědí, kolik finančních prostředků ušetřili klienti organizacím ve městě výkonem veřejné služby.

- hypotéza se **potvrdila**. Na otázku, kolik finančních prostředků ve Svitavách organizace ušetřily v případě, že „zaměstnaly“ osoby na veřejnou službu, pouze 6 respondentů, to je necelých 7 procent, odpovědělo správně, tedy, že úspory byly vyšší než jeden milión korun.

Hypotéza číslo 10: Občané vědí jaké je finanční ohodnocení výkonu veřejné služby v rozsahu dvaceti hodin.

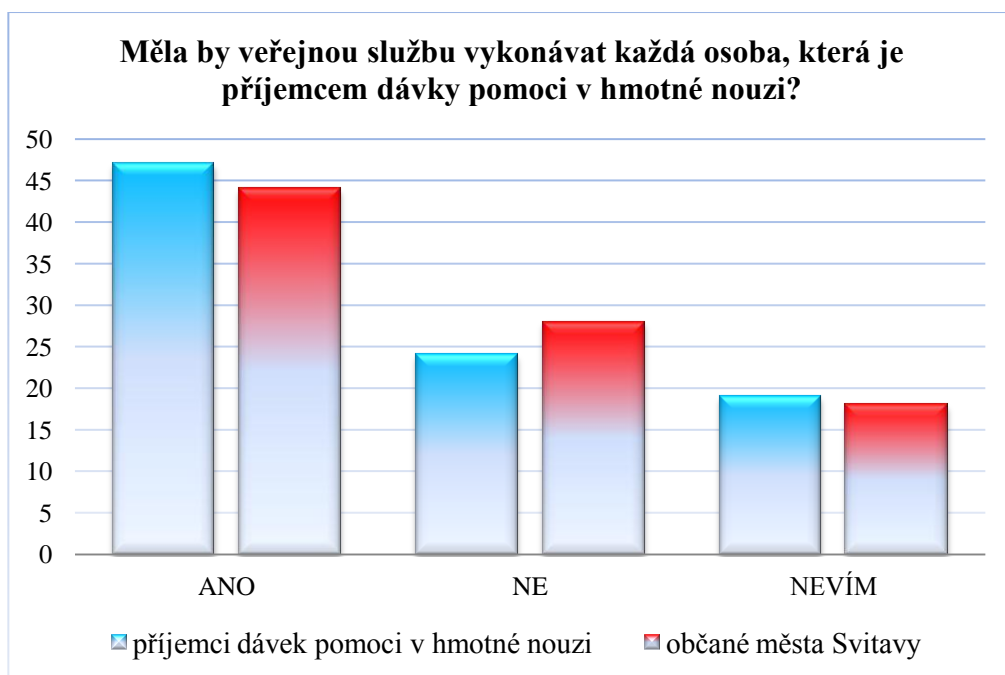
- hypotéza se **potvrdila**. Téměř 58 procent dotázaných, to je 52 respondentů, odpovědělo správně na otázku, jaké je finanční ohodnocení výkonu veřejné služby v rozsahu 20 hodin. Finanční ohodnocení se odvíjí od životního minima osoby, které je individuální. Rozhodujícím faktorem při určení částky životního minima je skutečnost, zda je osoba s někým posuzována či nikoliv, a jaký je její věk.

4.2 Prezentace výsledků průzkumu

Součástí praktické části mé bakalářské práce byly dvě dotazníkové studie. Vytvořit dotazník pro dvě různé skupiny respondentů bylo nemožné. Jednu skupinu tvořily osoby v hmotné nouzi, kterých se veřejná služba dotýkala nejvíce, druhou tvořili občané města Svitavy. Z tohoto důvodu byly vytvořeny dotazníky dva. Některé otázky byly položeny oběma skupinám a bude zajímavé výsledky porovnat.

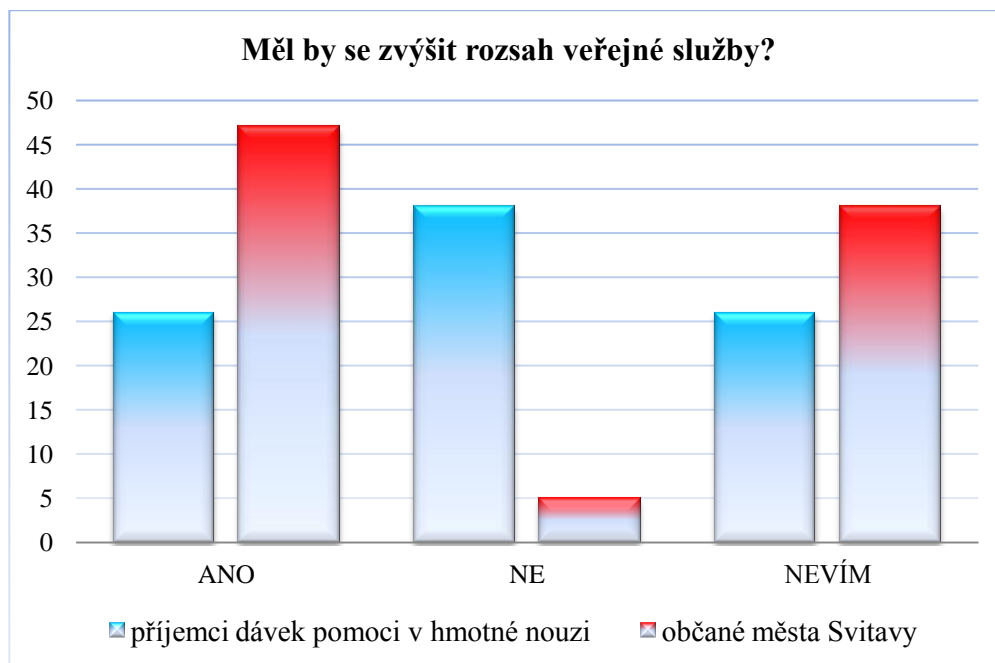
Většina respondentů z okruhu příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi je závislá na příjmu od státu déle jak tři roky. Těchto osob se tedy veřejná služba dotkla již v roce 2009. Dlouhodobá nezaměstnanost může přinášet do života osob v hmotné nouzi hned několik negativ – například ohrožení sociálním vyloučením nebo ztrátou pracovních návyků. Výsledky studie ukázaly, že orgánu pomoci v hmotné nouzi se podařilo ve více jak polovině případů příjemce dávek motivovat k výkonu veřejné služby dříve, než po šesti měsících pobírání dávky, kdy v případě, že osoba nenastoupila výkon, došlo ke snížení částky živobytí na existenční minimum. Dále bylo zjištěno, že nejčastějším motivem pro výkon veřejné služby je finanční bonus, který náleží za výkon veřejné služby.

Pro zajímavost bych ráda porovnála odpovědi na otázky, které byly položeny oběma skupinám respondentů. Jednalo se například o otázku: „Zda by veřejnou službu měla vykonávat každá osoba, která je příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi (vyjma např. osoby invalidní, osoby na rodičovské dovolené, osoby v dočasné pracovní neschopnosti)?“ Na tuto otázku respondenti jak z řad příjemců dávek, tak i z řad občanů města, odpověděli stejně.

Graf č. 28

Další společnou otázkou byla otázka: „Zda by mělo dojít ke zvýšení rozsahu veřejné služby?“ Pohled na rozsah veřejné služby, který by měli příjemci dávek vykonávat, je rozdílný. Osoby v hmotné nouzi by zvýšily rozsah veřejné služby na 42,5 hodiny měsíčně, občané Svitavy pak na 78 hodin měsíčně.

Graf č. 29

Studie dále ukázala, že veřejná služba může být přínosem pro obě strany, tzn., jak pro příjemce dávek pomoci v hmotné nouzi, tak i městu. Veřejná služba přináší příjemcům dávek více finančních prostředků do rodinného rozpočtu, pomáhá jim udržet pracovní návyky, podporuje sociální začleňování těchto osob. Městu veřejná služba přináší úsporu finančních prostředků a přispívá k dobrým vztahům mezi osobami v hmotné nouzi a ostatními občany.

Dále výzkum ukázal, že občané města Svitavy jsou dobře informováni o institutu veřejné služby. Téměř 66 procent respondentů z řad občanů dokáže vysvětlit pojem „veřejná služba“. Odpovědi na další otázku tuto skutečnost potvrdily, protože 57 dotazovaných odpovědělo, že veřejnou službou je pomoc nezaměstnaných obci. 82 procent dotazovaných také ví, že zřizovatelem veřejné služby je město Svitavy.

Občané se též domnívají, že veřejná služba je přínosem pro jejich město, protože většina osob pobírající dávky pomoci v hmotné nouzi vykonává činnost v rámci veřejné služby na veřejném prostranství. Ve městě je tak větší pořádek.

4.3 Veřejná služba nástrojem k uplatnění na trhu práce

Na závěr praktické části své bakalářské práce bych ráda uvedla dva případy, kdy se klientům díky veřejné službě podařilo získat zaměstnání.

Kazuistika číslo 1

Slečna Alena se narodila v roce 1979 v rodině jako sedmé nejmladší dítě. Rodina žila ve starém značně zničeném rodinném domku v obci nedaleko Svitav. Otec pracoval v místním zemědělském družstvu, matka byla na mateřské dovolené s dětmi. Rodina neměla mnoho finančních prostředků, žila na okraji společnosti. S ohledem na nevzdělanost nebyli rodiče schopni své děti vést, učit je, pomáhat jim s přípravou do školy. Alena byla po absolvování druhé třídy přerazena na Speciální základní školu ve Svitavách. Po ukončení povinné školní docházky, kdy Aleně bylo 15 let, se zaevidovala jako uchazečka o zaměstnání.

Manželství rodičů se rozpadlo a ona se stěhovala společně s matkou z podnájmu do podnájmu. Po dovršení zletilosti odešla od matky. Nedlouho poté si našla přítele, o mnoho let staršího pána, který byl věkově blíže spíše rodičům. Přítel Aleny ale vždy pracoval a snažil se svou přítelkyni finančně zajistit.

Někdy v roce 2007 přítel Aleny ztratil zaměstnání, musel se zaevidovat jako uchazeč o zaměstnání, a na odboru sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu ve Svitavách si požádali o dávky pomoci v hmotné nouzi. Slečna Alena i její přítel každý měsíc orgánu pomoci v hmotné nouzi předkládali seznam míst, kde si hledali zaměstnání. Slečna Alena vždy vyprávěla o neúspěších při hledání zaměstnání.

V roce 2009 byla mezi prvními klienty, kteří nastoupili výkon veřejné služby. Již od prvopočátku veřejnou službu vykonávala na blíže nespecifikované základní škole ve Svitavách. To již bylo klientce třicet let. Hodnocení výkonu veřejné služby byla vždy

kladná. Pracovala vždy zodpovědně, s plným nasazením a hlavně vykonávala práci i nad rámec svých pracovních povinností.

V srpnu 2011 se na této škole uvolnila dvě pracovní místa, protože pracovnice odcházely do starobního důchodu. Vedení školy nabídlo jedno místo uklízečky právě slečně Aleně a to především s ohledem na skutečnost, s jakým nasazením vykonávala veřejnou službu.

Získala by klientka toto místo, když by ve škole nevykonávala více jak dva roky veřejnou službu? Zřejmě nikoliv, protože má pouze základní vzdělání, neumí číst ani psát, pouze se umí podepsat, a především nikde nepracovala a nemá tudíž tolik žádanou praxi.

Kazuistika číslo 2

Další klientkou, která díky veřejné službě získala zaměstnání, je paní Natálie. Paní Natálie je romského původu a pochází z početné rodiny. Narodila se v roce 1967. Stejně jako Alena má pouze základní vzdělání. Velmi mladá se vdala a společně s manželem se nastěhovala do obecního bytu. V průběhu šesti let se jim narodily tři dcery, se kterými byla paní Natálie na mateřské dovolené. Manžel pracoval pouze do roku 1992 a rodina tedy žila ze sociálních dávek a později z dávek pomoci v hmotné nouzi. Po mateřské dovolené se paní Natálie zaevidovala jako uchazečka o zaměstnání. Největšími problémy při hledání zaměstnání byly základní vzdělání, chybějící praxe a tři malé děti.

V roce 2006, kdy již první dcera byla dospělá a mladším dcerám již bylo 12 a 14 let, se paní Natálie rozvedla. S ohledem na skutečnost, že rodina žila v obecním nájemním bytě, a nájemci byli oba manželé, zůstali i po rozvodu manželství všichni ve společné domácnosti.

V témže roce se podařilo paní Natálii nastoupit do zaměstnání. Klientce bylo téměř 40 let a ona nastoupila do prvního zaměstnání. Neměla tedy žádné pracovní návyky a pravidelná docházka do zaměstnání jí činila značné problémy. Proto ještě ve zkušební době pracovní poměr ukončila a znovu se zaevidovala jako uchazečka o zaměstnání.

Na rozdíl od slečny Aleny, která výkon veřejné služby nastoupila ihned po zavedení, paní Natálie výkon veřejné služby zahájila až poté, kdy došlo ke snížení částky živobytí pro její osobu na existenční minimum. Klientka zjistila, že z dávky ve výši existenčního minima lze jen těžko zajistit základní životní potřeby.

Paní Natálie zprvu vykonávala veřejnou službu na Svitavském stadionu a v průběhu roku 2010 byla přeřazena na základní školu, kde veřejnou službu vykonávala i slečna Alena. I paní Natálie se ukázala jako velmi pracovitá a zodpovědná osoba a proto i jí byl v srpnu 2011 nabídnut pracovní poměr na post uklízečky ve jmenované základní škole.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo objasnění institutu veřejné služby, jeho významu pro osoby v hmotné nouzi a v neposlední řadě i to, jakou roli plní ve společnosti. S veřejnou službou jsem se setkávala od března 2009 každý den při výkonu svého zaměstnání a tak mohu říci, že jsem tento nově zavedený institut mohla poznat z mnoha úhlů pohledu.

Institut veřejné služby do života příjemců dávek zavedla novela zákona o pomoci v hmotné nouzi. Nikdo nevěděl, zda se podaří veřejnou službu zavést, získat dostatek klientů, a zda bude opravdu přínosem společnosti, respektive obcím, které ji zřídí.

Jak jsem již uvedla v praktické části své bakalářské práce, město Svitavy zavedlo veřejnou službu již na počátku roku 2009. Bylo jedním z prvních měst v Pardubickém kraji, které se postavilo této novince tváří v tvář. Začátky byly velmi těžké, protože neexistovala žádná metodická pomoc ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky. Konec roku 2008 a první dva měsíce roku 2009 pracovníci městského úřadu řešili problémy spojené s výkonem veřejné služby – zřízení pracovního místa koordinátora veřejné služby, zajištění pracovních míst v organizacích ve městě, řešení problémů spojených se zajištěním potřebných ochranných pomůcek a případně kontroly.

Město Svitavy zvládlo přípravu v relativně krátkém čase a v měsíci březnu 2009 již sedmnáct klientů nastoupilo výkon veřejné služby. První klienti byli zaměstnání v Technických službách města Svitavy a až později se podařilo získat důvěru i dalších organizací ve městě a nejen těch, jejichž zřizovatelem je město Svitavy. Na konci roku 2011 veřejnou službu ve Svitavách vykonávalo měsíčně průměrně 90 osob v hmotné nouzi ve více jak 15 organizacích.

Veřejná služba z mého pohledu sociálního pracovníka má nezanedbatelnou roli především v životě příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi. Tito lidé se velmi často pohybují na okraji společnosti a jsou ohroženi sociálním vyloučením. To, že pracují pro obec a snaží se být aktivní, na ně vrhá úplně jiné světlo. Zcela jistě se tak zlepšují vztahy mezi osobami v hmotné nouzi a ostatními občany obce.

Veřejná služba má ale i další význam pro osoby v hmotné nouzi a tím je především udržení nebo získání pracovních návyků. U některých osob nejsou tyto návyky ani vytvořeny, protože nikdy nepracovaly. Nejedná se sice o klasický pracovní poměr, ale i při výkonu veřejné služby musel klient plnit povinnosti plynoucí z pracovního poměru. Musel dodržovat pracovní dobu a plnit své pracovní povinnosti. V případě hrubého porušení pracovních povinností, kam bychom mohli zařadit nástup veřejné služby pod vlivem návykových látek, nenastoupení k výkonu veřejné služby bez řádné omluvy, nebyl již klientovi umožněn výkon veřejné služby. V důsledku toho došlo u osob ke snížení dávky pomoci v hmotné nouzi na existenční minimum.

Veřejná služba má velký význam i pro obce, které ji zřizují. Dotazníková studie ukázala, že celých 87 procent dotazovaných občanů Svitavy vnímá veřejnou službu jako velmi důležitou pomoc nezaměstnaných městu. Úspory finančních prostředků organizací ve Svitavách byly nemalé. V době, kdy se všem organizacím, ať už je zřizuje samo město nebo někdo jiný, snižuje rozpočet na jejich provoz a činnost, je tato pomoc ze strany organizací velmi vítána. Některé organizace díky veřejné službě mohly i nadále poskytovat své služby, na které již neměly finanční prostředky ve svém rozpočtu (např. zachování recepce v Domě zvláštního určení s pečovatelskou službou Svitavy).

Resumé

Tématem bakalářské práce je význam veřejné služby ve společnosti a především pak v životě osob v hmotné nouzi.

Práce je rozdělena na teoretickou, praktickou a závěrečnou část. Teoretická část zahrnuje čtyři kapitoly. První kapitola je věnována sociální politice jako nástroji sociálního zabezpečení v České republice. Seznámíme se zde i s pojmy jako je životní a existenční minimum a hmotná nouze. Ve druhé kapitole se blíže seznámíme s institutem veřejné služby. Třetí kapitola pak popisuje vztah veřejné služby a obce a především pak zkušenosti s veřejnou službou ve Svitavách. Poslední kapitola teoretické části je věnována vztahu veřejné služby a klienta orgánu pomoci v hmotné nouzi. Teoretická část je obohacena o moje postřehy a názory na veřejnou službu a především o zkušenosti s tímto novým institutem.

V praktické části se seznámíme s cíly dotazníkové studie, s charakteristikou respondentů těchto studií, metodami průzkumu, hypotézami a následně i výsledky celého průzkumu a vyhodnocením hypotéz.

Výsledky z dotazníkových studií ukázaly, že veřejná služba hraje velmi důležitou roli v životě osob v hmotné nouzi, které se dlouhodobě marně snaží nalézt zaměstnání. Nemohou si tak vlastní prací zajistit základní životní potřeby a stát jim tyto potřeby zajistí dávkami pomoci v hmotné nouzi. Prostřednictvím veřejné služby se dlouhodobě nezaměstnání podílejí na zabezpečení života v obcích, kde jsou hlášeni k trvalému pobytu. Veřejná služba může rovněž zlepšovat vztahy mezi příjemci dávek a ostatními občany obce, zabránit sociálnímu vyloučení osob v hmotné nouzi, případně udržet nebo vytvořit pracovní návyky těchto osob.

Anotace

Podle Listiny základních práv a svobod má každý právo získat prostředky pro své životní potřeby prací a občany, kteří toto právo nemohou bez své viny vykonávat, stát v přiměřeném rozsahu hmotně zajistí. V minulosti to byly dávky sociální péče a od roku 2007 pak dávky pomoci v hmotné nouzi. Někteří klienti pobírají dávky více jak 15 let a stát tak musel řešit, jak tyto občany přimět k tomu, aby si své základní životní potřeby zajistili příjmy z vlastní práce. Lidé často pracují „na černo“, neplatí sociální ani zdravotní pojištění ani daně z příjmů. Proto byl novelou zákona o pomoci v hmotné nouzi do života nezaměstnaných a příjemců dávek v roce 2009 zaveden institut veřejné služby. V rámci systému sociálního zabezpečení v České republice byla veřejná služba úplnou novinkou. Naplnil se tak jeden z motivačních principů pomoci v hmotné nouzi: Ten kdo pracuje, se musí mít lépe než ten, který se pracovat nesnaží.

Klíčová slova

Existenční minimum, hmotná nouze, koordinátor veřejné služby, sociální politika, veřejná služba, životní minimum.

Annotation

According to Bill of Rights, every human is entitled to work to raise funds for living. And those who, involuntarily, are not able to fulfil this right, are provided by government. In the past, it was supplementary benefit, and since 2007, help in material emergency. Some people receive benefits for more than 15 years, therefore, government faced the question how to forced them to arrange for living by their own efforts. People often work illegally, they do not pay neither social and health insurance nor income tax. Therefore, public utility was introduced in 2009 in order to deal with such individuals. Within the social security scheme in the Czech Republic, public employment was something that never existed before. One of the incentive principles of material emergency was realized: The one who works has to be in better position compared to the one who does not try to work.

Keywords

Subsistence wage, material emergency, public utility coordinator, social policy, public utility, living wage.

Seznam použité literatury

Právní předpisy, zákony a vyhlášky

1. ČESKO. Zákon č. 589 ze 17. prosince 1992 o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 118, s. 3521-3528. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1992&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=2>.
2. ČESKO. Zákon č. 48 ze dne 28. března 1998 o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 16, s. 1186-1264. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1997&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=11>.
3. ČESKO. Zákon č. 110 ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1300-1301. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=110/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.
4. ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 14. března 2006 o pomoci v hmotné nouzi. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1305-1306. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=110/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.
5. ČESKO. Zákon číslo 567 z 12. prosince 2006 o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 184, s. 7739-7741. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2006&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=2>. ISSN 1211-1244.
6. ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 9. února 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 354-464. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2009&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=15>. ISSN 1211-1244.

Knihy a monografie

7. BĚLINA, M. a kolektiv: *Československé právo sociálního zabezpečení*. UK 1989 at KEJDOVÁ Miroslava a VAŇKOVÁ Zdeňka: *Právo a sociální politika*. Institut mezioborových studií Brno, 2010. 185 s.
8. KREBS, Vojtěch a kolektiv: *Sociální politika*. 3. přepracované vydání. Praha: Aspi, 2005. 484 s. ISBN 80-7357-050-5.

Nepublikované materiály

9. HUSCHKOVÁ, Eva. *Realizace veřejné služby ve Svitavách*. Olomouc, 2011. Bakalářská práce. Palackého univerzita v Olomouci, Fakulta filozofická. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Eva Klimentová Ph.D.
10. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Obec a veřejná služba*. Praha: 2010. 46 s. Neprodejná účelová publikace. ISBN 978-80-7421-020-4
11. ŘEHOŘOVÁ, Šárka. *Závazné pokyny pro výkon veřejné služby ze dne 10. března 2009*. Svitavy, 2009. Nepublikovaná brožura. Odbor sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Svitavy.

Internetové zdroje

12. <http://www.mpsv.cz/files/clanky/8655/21042010.pdf> (10. listopadu 2011 16:08)
13. <http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/115> (10. září 2011 22:22)
14. <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/2> (01. března 2012 18:37)

Seznam příloh

- Příloha č. 1
Karta osoby vykonávající veřejnou službu
- Příloha č. 2
Smlouva o výkonu veřejné služby
- Příloha č. 3
Potvrzení o výkonu veřejné služby
- Příloha č. 4
Hodnocení výkonu veřejné služby
- Příloha č. 5
Dotazník určený pro klienty
- Příloha č. 6
Dotazník pro občany města Svitavy

Karta osoby vykonávající veřejnou službu*			
Jméno, příjmení, titul:		Datum narození:	
Bydliště:		Číslo OP:	
Datum nástupu na VS:		Smluvený počet odprac. hodin za měsíc:	
Místo výkonu VS:			
Popis práce, specifikace:			
Osoba byla proškolená o BOZP a o rizicích možného ohrožení		Podpis:	
		Datum:	
Prohlašuji, že si nejsem vědom zdravotních ani jiných překážek, které by mi bránily ve výkonu VS.		Podpis:	
		Datum:	
Předané ochranné pomůcky a pomůcky pro výkon VS:			
Hodnocení a doporučení pro další VS:			
Podpis hodnotícího:			
* dále jen VS			
Ve Svitavách dne			
_____		_____	
koordinátor VS		osoba vykonávající VS	

Smlouva o výkonu veřejné služby

(uzavřená dle § 18a č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů)

Článek I. Smluvní strany

1) Město Svitavy zastoupené:

Bc. Šárkou Řehořovou, vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví na základě plné moci ze dne 9. 1. 2009

Sídlo: T. G. Masaryka 5/ 35, 568 11 Svitavy

(dále jen město)

IČ: 277 444

2) Jméno a příjmení osoby vykonávající veřejnou službu.....

trvale bytem.....

rodné číslo.....

(u osob mladších 18 let) zastoupená zákonným zástupcem (opatrovníkem):

jméno a příjmení.....

trvale bytem.....

rodné číslo.....

(dále jen „osoba“)

kontaktní údaje o osobě vykonávající veřejnou službu: adresa pro doručování, tel. číslo, e-mail

.....
.....

Článek II. Předmět smlouvy

Předmětem smlouvy je závazek města umožnit osobě za níže stanovených podmínek výkon veřejné služby pro vlastní potřebu města na straně jedné a závazek osoby vykonávat veřejnou službu svědomitě, pečlivě a bez nároku na odměnu na straně druhé.

Článek III. Podmínky výkonu veřejné služby

3.1 Osoba bude vykonávat veřejnou službu od ..... do .....

v rozsahu.....

3.2 Místem výkonu veřejné služby je

.....
.....

3.3 Osoba bude pověřena následujícími činnostmi

.....
.....

3.4 Osoba bude/nebude městem vybavena těmito pracovními prostředky, které bezprostředně po ukončení veřejné služby vrátí s přihlédnutím k běžnému opotřebení:

.....
.....

3.5 Osoba bude/nebude obcí vybavena těmito osobními ochrannými pracovními prostředky, které bezprostředně po ukončení veřejné služby odevzdá zpět:

.....
.....

Článek IV.

Závěrečná ustanovení

4.1 Město Svitavy prohlašuje, že uzavřelo pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost na majetku nebo zdraví, kterou osoba vykonávající veřejnou službu způsobí nebo jí bude způsobena.

4.2 V otázkách touto smlouvou výslovně neupravených se strany řídí příslušnými ustanoveními zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ne znění pozdějších předpisů.

4.3 Smlouva se vyhotovuje ve 2 stejnopisech. Veškeré změny a dodatky k této smlouvě vyžadují písemnou formou.

4.5 Smluvní strany prohlašují, že tuto smlouvu uzavřely svobodně a vážně a na důkaz toho připojují vlastnoruční podpisy.

Doložka podle § 41 zákona č.128/2000 Sb., o obcích:

Vzorovou smlouvu o výkonu veřejné služby schválila rada města Svitavy dne 23.2.2009

Ve Svitavách dne :.....

.....
podpis osoby

.....
Bc. Šárka Řehořová
vedoucí odboru sociálních věcí
a zdravotnictví

město Svitavy
IČ: 00277444
č.j.:

Potvrzení o výkonu veřejné služby

Osoba vykonávající veřejnou službu:

pan/paní

datum narození:

trvale bytem:

Smlouva o výkonu veřejné služby ze dne:

Uvedená osoba ze měsíc ..... v rámci veřejné služby odpracovala: hodin.

Potvrzení se vydává pro potřeby orgánu pomoci v hmotné nouzi Městského úřadu ve Svitavách.

Datum vydání potvrzení:

Razítko a podpis

město Svitavy
IČ: 00277444
č.j.:

Potvrzení o ukončení a hodnocení veřejné služby

Sdělujeme, že:

pan/paní

datum narození:

trvale bytem:

ukončila dne:.....veřejnou službu.

Výše uvedená osoba uložené úkoly plnila: a) dobře
b) s problémy
c) špatně

Zaškrtněte ohodnocení plnění úkolů. V případě zaškrtnutí písmen b) a c) uveďte důvody:

Krátké slovní hodnocení:

Potvrzení se vydává pro potřeby orgánu pomoci v hmotné nouzi Městského úřadu ve Svitavách.

Datum vydání potvrzení:

Razítko a podpis

Dotazník pro klienty

Dobrý den. Jmenuji se Hana Kubešová a jsem studentkou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a Institutu mezioborových studií v Brně, oboru Sociální pedagogika. Součástí mé bakalářské práce s názvem „Role veřejné služby ve společnosti“ je i výzkum, jehož cílem je zjistit, jaké je povědomí občanů města Svitavy o veřejné službě. Chtěla bych Vás tedy požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Vaše odpovědi jsou anonymní a slouží pouze pro ověření hypotéz v praktické části mé bakalářské práce.

Instrukce k vyplnění dotazníku:

- *křížkem zaškrtněte jednu z nabízených odpovědí*
- *v otázkách číslo 3 a 5 můžete vepsat i svůj názor*
- *v otázce číslo 6 označte čísla 1 – 5 pořadí, kdy číslo 1 vyjadřuje nejčastěji uváděný důvod*

Nejprve, prosím, vyplňte své osobní údaje:

- a) pohlaví: mužské
                          ženské
- b) věk   ..... let
- c) vzdělání: základní
                          vyučen/a
                          úplné střední s maturitou
                          vyšší odborné
                          vysokoškolské

1. Jak dlouho jste příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi?

- do 1 roku
- 1 – 3 roky
- více jak 3 roky

2. Jak dlouho jste v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce?

- do 1 roku
- 1 – 5 let
- 5 – 10 let
- více jak 10 let

3. Vykonáváte veřejnou službu?

- ano
- ne

Pokud jste odpověděl/a ANO, zahájil/a jsem výkon veřejné služby

- v kalendářním měsíci před snížení částky živobytí na existenční minimum
- dříve

Pokud jste odpověděl/a NE, uveďte důvod: .....

.....

.....

4. Je pro Vás výkon veřejné služby ponižující?

- ano
- ne
- nevím

5. Z jakého důvodu vykonáváte veřejnou službu?

- získání finančního bonusu (zvýšení dávky pomoci v hmotné nouzi)
- udržení pracovních návyků
- zlepšení vztahu mezi mnou a ostatními občany obce
- přínos společnosti, respektive obci, ve které žiji
- zvýšení šance na trhu práce
- jiný důvod, uveďte .....

.....

.....

6. Stanovte pořadí důvodů, které vedou ostatní klienty k výkonu veřejné služby (označte čísla 1-5, kdy číslo 1 vyjadřuje nejčastěji uváděný důvod).

- získání finančního bonusu (zvýšení dávky pomoci v hmotné nouzi)
- udržení pracovních návyků
- zlepšení vztahu mezi příjemci dávek a ostatními občany obce
- přínos společnosti, respektive obci, ve které klient žije
- zvýšení šance na trhu práce

7. Měla by vykonávat veřejnou službu každá osoba, která je příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi (vyjma např. osoby invalidní, osoby na rodičovské dovolené, osoby v dočasné pracovní neschopnosti, apod.)?

ano ne nevím

8. Zvýšil/a byste rozsah veřejné služby?

ano ne nevím

Pokud jste uvedli „ANO“, v jakém rozsahu by měla být veřejná služba klientem vykonávána v kalendářním měsíci?

..... hodin

9. Měl by být sjednocen finanční bonus za výkon veřejné služby?

ano ne nevím

10. Mělo by být povinností každé obce zajistit veřejnou službu pro své občany, kteří jsou příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi?

ano ne nevím

11. Měla by obec zajistit veřejnou službu, která by odpovídala vzdělání klienta?

ano ne nevím

12. Kolik myslíte, že osoby vykonávající veřejnou službu ušetřily finančních prostředků městu Svitavy v roce 2010? (přepočítáno na zaměstnance s minimální mzdou)

- do 50 000 Kč
- 50 000 Kč – 1 000 000 Kč
- více jak 1 000 000 Kč

Dotazník pro občany

Dobrý den. Jmenuji se Hana Kubešová a jsem studentkou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a Institutu mezioborových studií v Brně, oboru Sociální pedagogika. Součástí mé bakalářské práce s názvem „Role veřejné služby ve společnosti“ je i výzkum, jehož cílem je zjistit, jaké je povědomí občanů města Svitavy o veřejné službě. Chtěla bych Vás tedy požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Vaše odpovědi jsou anonymní a slouží pouze pro ověření hypotéz v praktické části mé bakalářské práce.

Instrukce k vyplnění dotazníku:

- *křížkem zaškrtněte jednu z nabízených odpovědí*
- *v otázkách číslo 3 a 5 můžete vepsat i svůj názor*
- *v otázce číslo 14 označte čísla 1 – 5 pořadí, kdy číslo 1 vyjadřuje nejčastěji uváděný důvod*

Nejprve, prosím, vyplňte své osobní údaje:

- a) pohlaví: mužské
                          ženské
- b) věk   ..... let
- c) vzdělání: základní
                          vyučen/a
                          úplné střední s maturitou
                          vyšší odborné
                          vysokoškolské

1. Dokážete vysvětlit pojem „veřejná služba“?

- ano   ne   neumím

2. Veřejná služba je

- veřejně prospěšná práce
- obecně prospěšná práce
- pomoc nezaměstnaných obci v záležitostech, které jsou v zájmu obce

3. Pro koho je veřejná služba určena?

- pro osoby vedené v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce
- pro osoby, které jsou příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi
- pro každého občana obce

4. Kdo zajišťuje veřejnou službu?

- město Svitavy
- Úřad práce ve Svitavách
- pracovní agentura

5. Kolik osob v hmotné nouzi dle Vašeho názoru měsíčně vykonává veřejnou službu ve Svitavách?

- žádná   1 – 50   51 – 100   více jak 100

6. V kolika organizacích je veřejná služba ve Svitavách vykonávána?

- 1 - 5   5 - 10   více jak 11

7. Jaká byla úspora finančních prostředků všech organizací ve Svitavách v roce 2010? (přepočítáno na zaměstnance s minimální mzdou)

- do 50 000 Kč
- 50 000 Kč – 1 000 000 Kč
- více jak 1 000 000 Kč

8. Kde jste se dozvěděl/a o veřejné službě?

- v celostátním tisku   na internetu   ve zpravodaji města

9. Domníváte se, že je veřejná služba přínosem pro Vaše město?

- ano   ne   nevím

10. Jakou částkou je ohodnocen výkon veřejné služby v rozsahu 20 hodin?

- do 580 Kč
- v rozmezí od 580 Kč do 1 106 Kč
- více jak 1 106 Kč

11. Měl by se zvýšit rozsah vykonávané veřejné služby?

- ano
- ne
- nevím

Pokud jste uvedli „ANO“, v jakém rozsahu by měla být veřejná služba klientem vykonávána v kalendářním měsíci?

..... hodin

12. Měla by vykonávat veřejnou službu každá osoba, která je příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi (vyjma např. osoby invalidní, osoby na rodičovské dovolené, osoby v dočasné pracovní neschopnosti, apod.)?

- ano
- ne
- nevím

13. Měla by obec zajistit veřejnou službu, která by odpovídala vzdělání klienta?

- ano
- ne
- nevím

14. Stanovte pořadí důvodů, které vedou klienty k výkonu veřejné služby (označte čísla 1-5, kdy číslo 1 vyjadřuje nejčastěji uváděný důvod).

- získání finančního bonusu (zvýšení dávky pomoci v hmotné nouzi)
- udržení pracovních návyků
- zlepšení vztahu mezi příjemci dávek a ostatními občany obce
- přínos společnosti, respektive obci, ve které klient žije
- zvýšení šance na trhu práce

15. V případě, že byste ztratil/a zaměstnání, a požádal/a si o dávku pomoci v hmotné nouzi, rozhodl/a byste se pro výkon veřejné služby?

- ano
- ne
- nevím